Täysistunto

Tiistai 29.6.2021 klo 11.00—13.23

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 105/2021 vp
Valiokunnan mietintö StVM 18/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 18/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Turtiainen.

Keskustelu

11.04 **Ano Turtiainen vkk:** Arvoisa puhemies! Meidän kaikkein ylin lakimme on perustuslaki. Muistutan jälleen kerran kaikkia: mikään ei mene sen yli, ei mikään. Perustuslakimme turvaa meille vapauden, koskemattomuuden, liikkumisen vapauden, henkilötietosuojan, elinkeinovapauden, oikeusturvan ja, hyvät kollegat, myös sen, mistä te puhutte jokaisen älyttömyydenkin yhteydessä, eli yhdenvertaisuuden.

Arvoisa puhemies! Valiokunta ei ole mietinnössään lainkaan tarttunut hallituksen esityksen kokonaisvaltaiseen mielipuolisuuteen vaan on tehnyt siihen vain joitakin säälittäviä hienosäätöjä. Tämä lakimuutos on nimittäin räikein ja ihmisiä syrjivin esitys, mitä olen kuullut vähään aikaan. Se rikkoo kaikkia edellä mainittuja kohtia perustuslaissa. Sen lisäksi hallituksen esityksessä puhutaan luotettavasta covid-19-testistä. Mikä on tällainen testi? Nyt käytössä oleva PCR-testi se ei ole. Miksi hallitus haluaa, että tänne tulevien terveiden ihmisten päähän tungetaan jokin puikko ja jos he eivät siihen suostu, siitä rangaistaisiin? Miksi edes testata oireettomia ihmisiä, kun WHO:kin on sanonut, että oireettomat eivät tartuta?

Arvoisa puhemies! Kun PCR-testi on epäluotettava ja oireettomat eivät tartuta eivätkä raportoidut koronaan liittyvät kuolemat ylitä tavallisen kausi-influenssan tasoa, niin millä perusteella tarvitaan nyt esitettyä virka-apua tartuntatautilakiin? Suomessa kuolee vuodessa yli 3 000 ihmistä alkoholiin, sydän- ja verisuonitauteihin kuolee yli 13 000, joka päivä kuolee noin 150 ihmistä. Koronaan ei virallisesti ole kuollut vielä yhtään ihmistä. Millä perusteella poikkeusolot voidaan säätää? Jos eduskunta hyväksyy tämän esityksen, voidaan Suomi sulkea jatkossa keskivahvan ripulinkin ansiosta. Ja jokainen kyllä-nappia painava eduskuntapuolue voi poistaa saman tien vaatimuksensa tasa-arvosta niin puheistaan kuin ohjelmistaankin. Ainoa asia, mitä hallituksen tulisi tehdä, on tutkia omien tyrannimaisten toimiensa haittavaikutuksia kansalaisiinsa.

Arvoisa puhemies! Lainaan hallituksen esitystä: ”Väestön covid-19-rokotukset etenevät, ja rokotusten on havaittu myös estävän tartuntoja ja vähentävän tartuttavuutta, minkä vuoksi terveysviranomaiset ovat suositelleet, että matkustajien testaus- ja karanteenisuosi-

tuksista voitaisiin luopua rokotettujen henkilöiden kohdalla.” Ranskalainen Nobel-palkittu virologi, professori Luc Montagnier sanoo, että uudet variantit ovat rokotusten seurausta. Hän sanoo, että joka maassa rokotemäärien kehityskäyrää seuraa kuolemien kehityskäyrä. Hän tutki potilaita, jotka ovat saaneet rokotuksen, ja hän toteaa, että rokotetut luovat nyt variantteja, joilla on vastustuskyky rokotuksille. Eli toisin sanoen rokotetuista on tullut nyt varianttiviruslinkoja.

Hallitus siis esittää, että terveet laitettaisiin pakkotestiin ja koronainfektioilla myrkytetyt viruslingot päästettäisiin vapaasti maahan levittämään variantteja. Kun nyt tiedämme, että rokotetut levittävät ja luovat uusia variantteja, kysynkin, miten eduskunta katsoo noudattavansa seuraavaa hallituksen esityksen kirjausta: ”Esitys toisaalta turvaisi perustuslain 7 §:ssä turvattua oikeutta elämään ja terveyteen.” Hyvä hallitus, miten te voitte sanoa, että tällä esityksellä turvataan oikeutta terveyteen, kun myrkyillä rokotetut ihmiset päästetään vapaasti levittämään variantteja Suomeen? Tällä esityksellään koko hallitus ja eduskunta pyyhkii jälleen Suomen perustuslailla lattiaa. Yhdenvertaisuus ei toteudu, ja avoin syrjintä voi jatkua.

Arvoisa puhemies! Katsoin kaikkien puolueiden internetsivuilla olevan maininnan tasa-arvosta. Hyvät kollegat, jos te äänestätte tämän lakimuutoksen puolesta, teille tasa-arvo ei silloin merkitse mitään ja te silloin myös osallistutte ihmisten syrjintään perustuslakimme vastaisesti. Mainittu professori Montagnier jatkaa: ”Kyseessä on valtava tieteellinen ja lääketieteellinen virhe, hyväksymätön virhe, jonka historiankirjat tulevat näyttämään.”

Arvoisa puhemies! Tulen esittämään toisessa käsittelyssä tämän lakiehdotuksen hylkäämistä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

11.11 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kyse siitä, miten koronaturvallisuus Suomen rajoilla voidaan varmistaa tilanteessa, jossa rokotekattavuus nousee, rajojen kiinni pitämisellä tai merkittävällä matkustamisen rajoittamisella ei enää ole samankaltaisia perusteita kuin aiemmin ja silti on kyettävä varmistamaan suomalaisten ja täällä asuvien ja olevien ihmisten terveysturvallisuus. Haluan kiittää erityisesti sosiaali- ja terveysvaliokuntaa, joka on tehnyt tähän lakiehdotukseen merkittäviä muutoksia, osittain perustuslakivaliokunnankin edellyttämällä tavalla.

Terveydenhuoltohenkilökunnan työpanos tulee kohdentaa oikein ja mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Tätä silmällä pitäen monet lausunnonantajat, asiantuntijat ja myös kokoomus esittivät ensisijaisena vaihtoehtona, että liikennepalveluiden tarjoajat olisivat voineet tarkastaa koronatodistukset jo lähtömaissa. Mutta meidän perustuslakitulkintamme mukaan tämä ei ole 124 §:n mukaan valitettavasti mahdollista. Sinällään on erittäin hyvä kysymys, miksi tämä on mahdollista kaikissa muissa eurooppalaisissa maissa mutta ei Suomessa. Tämä jääköön jatkotutkinnan kohteeksi.

Kuitenkin on nyt erittäin tärkeää — kun tähän ikään kuin parhaaseen ratkaisuun ei voida mennä — että koronatodistusten tarkastaminen kotimaan maahantulopisteillä ei jää yksinomaan terveydenhuollon työntekijöiden tai edes kuntien vastuulle vaan tarkastus voidaan suorittaa myös ostopalveluina yksityisten terveysyritysten toimesta, kuten valiokunta nyt mietinnössään toteaa. On erittäin tärkeää, että terveydenhuollon henkilökunta voi tehdä perustyötään: purkaa korona-ajan hoitovelkaa ja hoitaa normaalia hoitotyötään. Tämä olisi

alkuperäisen hallituksen esityksen linjauksilla vaarantunut merkittävällä tavalla, sillä rajojen ja matkailun avautuessa henkilökuntavaatimus rajoilla tulee moninkertaistumaan.

Arvoisa puhemies! Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on arvioinut, että ennakkotesti rokottamattomille ja toisaalta ensimmäinen rokoteannos kahden annoksen rokotussarjasta ovat yhdenvertaisia keinoja koronaepidemian torjunnalle maahantulon yhteydessä. Näin ollen osittaisen rokotussarjan saaneiden matkustajien kohdalla voitaisiin luopua ennakkoon ja maahantulon yhteydessä tehtävistä testauksista. Tästä muutoksesta, jonka valiokunta siis teki eduskunnassa, erityinen kiitos.

Lain tullessa voimaan Suomessa on jo saavutettu ensimmäisen rokotteen osalta yli 70 prosentin rokotekattavuus ja riskiryhmäläiset ovat saaneet jo molemmat rokotteet. Ensimmäisen rokoteannoksen hyväksyminen vähentää myös painetta testauksesta maahan saavuttaessa ja asettaa suomalaiset yhdenvertaisempaan asemaan muiden EU-kansalaisten kanssa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksestä puuttuvat edelleen vaikutusarviot nykytilanteesta, jossa rokotekattavuus on jatkuvasti noussut, sekä eri rajoitustoimien riskiarviot. Matkustajamäärien kasvaessa hallituksen lakiesityksessä esittämät rajoitustoimet johtaisivat hallitsemattomaan tilanteeseen rajoilla niiden ollessa jo nyt heikossa tilassa, kuten ovat jotkut meidän kollegammekin saaneet todeta. On välttämätöntä kohdistaa toimenpiteitä ja resursseja riskimaista tuleviin, jotteivät raja-asemat, satamat ja lentokentät ajaudu hallitsemattomaan tilanteeseen. Tähän puree se valiokunnan tekemä muutos, jossa riskiperusteisuutta arvioidaan lähtömaittain, eli näitä terveystodistuksia tarkastetaan erityisesti niistä maista tulevilta, joiden katsotaan olevan erityisen riskin kohteena, ja tästä valtioneuvosto sitten säätää tarkemmin myöhemmin. Perustuslakivaliokunta tämän nosti esille, ei velvoittavana, mutta kiitos siitä, että valiokunta tämäkin muutoksen huomioi.

Arvoisa puhemies! Matkailu on ollut pitkään pysähdyksissä. Suomalaiset ovat varovaisesti matkustaneet joihinkin naapurimaihin. Toki ehkä olemme tässä viime päivinä saaneet lukea myös hieman epäonnistuneista tapauksista: siitä, kuinka terveysturvallisuus rajoilla toimi. Tässähän kyse on siis siitä, että määrättyjä testejä ei tehty. Eli näihin pitää osata varautua. Tässä tilanteessa oli toki kyse varmasti myös kommunikaatiohaasteista. Mutta tässä ollaan eletty tätä tilannetta puolitoista vuotta, ja jalkapallon EM-kilpailutkin ovat olleet tiedossa jo useamman vuoden. Ja varmasti oli tiedossa, että sieltä monet nyt Allegron ollessa pysähdyksissä tulevat busseilla ja autoilla ja todennäköisesti seuraavana päivänä, kun Suomen peli on pelattu.

Eli tulee varautua näihin tilanteisiin entistä paremmin ja sitten kohdentaa resursseja sinne, missä niitä erityisesti tarvitaan. Nyt tämä hallituksen esitys mahdollistaa erityisen hyvin sen, että jos sairaanhoitopiirin tai kunnan työntekijöiden työtaakka käy liian suureksi, voidaan jo lyhyellä aikavälillä ostaa resurssia ulkomailta.

Arvoisa puhemies! Kiitos edelleen sosiaali- ja terveysvaliokunnalle ja toivottavasti koko eduskunnalle, joka hyväksyessään tämän lain mahdollistaa matkustamisen rauhallisen ja turvallisen avaamisen ja siten Suomen ja suomalaisten siirtymisen eurooppalaiseen käytäntöön matkailussa vähitellen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

11.17 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä nyt niin sanottu rajalaki, jolla pyritään pitämään covid-virusta rajojen ulkopuolella. Tämä lakiesityshän pohjautuu

siihen, että sosiaali- ja terveysvaliokunta on antanut aiemmin lausuman, jossa edellytettiin, että hallitus ryhtyy välittömiin toimiin luodakseen maahantulomenettelyn, joka estää yleisvaarallisen tartuntataudin leviämistä ja samalla huomioi jatkossa kasvavat liikennemäärät rajaliikenteessä. Tällaisen ennakkotodistuksiin perustuvan mallin käyttöönoton jälkeen pakolliset terveystarkastukset voitaisiin selkeästi kohdentaa henkilöihin, joilla ei ole osoittaa riittäviä todistuksia negatiivisesta covid-testituloksesta, annetusta rokotuksesta tai covid-taudin sairastamisesta.

Eli tällä hetkellähän rajaliikennemäärät ovat alle 10 prosenttia normaalimäärästä, ja jokainen ymmärtää, että kun liikennemäärät jatkossa kasvavat, niin nykyisellä mallilla ei voida enää jatkaa vaan tarvitaan uusia työkaluja kasvavan liikennemäärän ja sen ihmismäärän hallintaan myöskin viruksen hallinnan osalta. Kyseessä on myöskin se, että Suomi uhkaa jäädä tänne omaan eristykseen matkailun suhteen, kun muu maailma avaa rajojaan, erityisesti Eurooppa, ja Suomen taloustilanne, matkailu ja elinkeinoelämä eivät salli liian tiukkaa rajojen kiinni pitämistä. Tämä osuu myöskin moniin perheisiin, yhteistyöhön ja työliikenteeseen.

Suomi on noudattanut EU-tasolla tiukempaa säätelyä. Olemme tietenkin täällä hyvässä tilanteessa infektion suhteen, se on tietenkin hyvä asia, ja jatkossakin pitää terveysturvallisuudesta pitää tiukkaan kiinni. Samalla kuitenkaan, jos me ei tehdä selkeitä pelisääntöjä rajoille, ei pystytä mitenkään hallitsemaan sitä kasvavaa liikennemäärää, josta erityisesti rajakunnat ja -kaupungit ovat nostaneet huolta, eli jos me ei kohdenneta tarkastuksia niiden maiden matkustajiin, joissa riski on suurempi, niin silloin tämä asia niin sanotusti levähtää käsiin, ja silloin meillä ei ole mitään hallintaa viruksen sisääntuloon ja aiheutetaan kaaosta sekä satamissa että lentokentillä.

Meidän on myöskin turvattava terveydenhuollon kapasiteetti, koska meillä on Suomessa paljon muita tehtäviä, joihinka tarvitaan terveydenhuollon henkilöstön osaamista lakisääteisten palvelujen turvaamiseen. Pitää huolehtia myöskin siitä, että kunnat ja kaupungit selviytyvät niistä tehtävistä eikä rikota lakia sitten toisaalla.

Nostan tässä esille joitakin asioita, mitä valiokuntakäsittelyn aikana esityksessä on muutettu. Edustaja Multalakin näitä jo nosti esiin.

Ensinnäkin korostettiin sitä, että näiden kuntien, joissa raja-asemia sijaitsee, pitää saada korvaukset näistä kaikista kustannuksista, mitä siellä tästä toiminnasta aiheutuu. Korostettiin myös terveydenhuollon voimavarojen riittävyyttä. Sen takia tähän valiokunnan mietintöön otettiin tämä riskiperusteisuus mukaan, ja valtioneuvosto tulee siitä jatkossa antamaan tarkemmat määritelmät, miten sitä tullaan rajoilla toteuttamaan. Tällä tavalla pystytään parhaiten turvaamaan terveydenhuollon kantokyky.

Valiokunnassa keskusteltiin ja kuulemisissa käytiin asiantuntijoiden kanssa läpi myöskin näitä ennakkotestimallin vaatimuksia. Siinähän on todistus sairastetusta covid-taudista, tai sitten on saanut rokotesarjan, tai rajatesti, ennakkotesti ennen Suomeen tuloa tai rajalla tehtävä testi, ja sitten uutena otettiin sinne myös yli 14 vuorokautta aikaisemmin yhden rokotuksen saaneet, koska asiantuntijakuulemisessa muun muassa THL sanoi omassa esityksessään, että yhden rokotuksen saaneilla on vähintäänkin sama hyöty kuin sillä, että on otettu testi siellä rajalla tai on ennakkotesti, eli tämä ei lisää riskiä. Haluan tässä myöskin korjata sen väärinkäsityksen, mikä ehkä eilen yhdessä uutislähetyksessä tuli, että kyse ei ole siitä, että vapautettaisiin toisesta testistä, vaan nimenomaan siinä rajalla tehtävästä testistä tai ennakkotestistä, siitä, mitä suojaa tällä yhdellä rokoteannoksella saadaan.

Se puute, mikä tässä hallituksen esityksessä on ollut, on se, että siinähän ei rokotuskattavuutta huomioida millään tavalla: mikä merkitys Suomen rokotuskattavuudella on rajaliikenteeseen ja mikä merkitys myöskin riskinarvioon. Riskiarvioita on pyydetty useampaan kertaan, mutta näitä ei ole ministeriöstä saatu siitä, millä tavalla rokotuskattavuuden nousu vaikuttaa suomalaisten covid-taudin vakavuuden riskiin ja myöskin terveydenhuollon kantokykyyn.

Ja alkuperäisessä pohjassa oli kyllä tämä ostopalvelujen käytön mahdollistaminen rajoilla eli terveystodistuksen tarkastamisessa. Eli kun matkustajamäärät kasvavat, niin meillä ei vain riitä terveydenhuollon henkilöstöä tarkistamaan niitä todistuksia, vaan tarvitaan myöskin muita henkilöitä siihen, ja sen takia tämä ostopalvelu haluttiin sinne mukaan. Perustuslakivaliokunta [Puhemies koputtaa] siihen puuttui, ja sen takia sitä säädöstä täsmennettiin tarkemmaksi niin, että se on jatkossa mahdollista, koska jos sitä ei ole mahdollista käyttää, niin sillä vaarannetaan myöskin se rajaturvallisuus.

Kiitoksia [Puhemies koputtaa] kaikille valiokunnassa asian käsittelyyn osallistuneille. Joitakin äänestyksiä jouduttiin käymään, mutta muuten [Puhemies koputtaa] saatiin varsin hyvin tämä menemään läpi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Ari.

11.25 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! On selvää, että tarkastustoiminta rajalla on tällä hetkellä kaikkea muuta kuin tehokasta ja kattavaa saaden osakseen aiheellista kritiikkiä. Pietarista Suomeen päästettiin arviolta 800 kisaturistia ilman koronatestiä, kun raja ruuhkautui. Tästä ihmeellisen tekee se, että Suomen saavutettua historiallisen kisapaikan oli täysin selvää, että ihmisiä lähtee katsomaan näitä pelejä. Tiedettiin, milloin ihmiset menevät sinne, millä he menevät sinne ja milloin he palaavat sieltä, ja silti reissulta palanneilta matkailijoilta on todettu THL:n mukaan jo 300 tartuntaa. Kuten edustaja Multala sanoi, olisi kyllä luullut, että puolessatoista vuodessa opittaisiin jotain.

Nyt tarvitaan nopeasti maahantuloon menettely, joka estää vastaavanlaiset tilanteet sekä huomioi kasvavat liikennemäärät rajaliikenteessä. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö ehdottaa oikein hyviä täsmennyksiä hallituksen esitykseen, kuten viranomaisten mahdollisuutta käyttää todistusten tarkastamistehtävään ostopalveluja resurssien turvaamiseksi. Toiseksi valiokunta kiinnittää runsaasti huomiota siihen, että hallituksen esityksessä rajoitustoiminnot kohdistetaan kaikkiin saapuviin matkustajiin.

Toivonkin, että sääntelyssä otettaisiin huomioon lähtömaan olosuhteet, kuten ilmaantuvuusluku ja huolestuttavien virusmuunnosten yleisyys. Tämä oli valiokunnan lisäksi useiden lausuntoa antaneiden asiantuntijoiden toive.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kemppi.

11.27 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämän väliaikaisen sääntelyn tavoitteena on vähentää Suomen rajat ylittäviä tartuntoja ja erityisesti näitä uusia virusmuunnoksia.

Suomen koronailmaantuvuus on matala, mutta osa väestöstä on kuitenkin edelleen rokottamatta, ja sen takia henkilöliikenne on aiheuttanut näitä riskejä epidemian kiihtymiselle ja uusien muuntautuneiden viruskantojen leviämiselle edelleen Suomeen. Se riski on edelleen olemassa — ja tottahan tämä on. THL:n Salminen totesi STT:lle toissa päivänä,

että Pietarista Suomeen matkustaneilla jalkapallofaneilla oli todettu jo siihen mennessä yli 120 tartuntaa, ja niin kuin tänään salissakin on kuultu, niin tämmöistä voi sattua, ja ilman muuta siinä oli silloin rikottu myös näitä sääntelyjä ja toiveita, miten matkustusta tulisi suorittaa.

Hallituksen esityksessä valittua sääntelytapaa pidetään myös matkustajille selkeämpänä jatkossa, kun vaihtoehtoiset maa- ja aluekohtaiset ilmaantuvuuteen perustuvat vaatimukset ovat olleet tähän asti voimassa ja ne ovat myös vaihtuneet sen vuoksi aika usein.

Haluan kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa näistä sen tekemistä muutoksista. On ilmiselvää, että meidän tulee päästä asteittain kohti matkailulle vapaita rajoja, ja sitä kohti minusta ollaan kyllä liikuttukin, vaikka nyt tietysti joudumme edelleen jatkamaan näitä poikkeuksellisia sääntelyitä. Tämä on osaltaan rytminmuutos aikaisempaan ja toivottavasti selkeämpään suuntaan.

Mielestäni koronan osalta on selvää, että valtion lainsäädäntö ei ole ollut valmista siinä kohtaa, kun virus pääsi Suomeen. Suomi ei ollut riittävän varautunut virusepidemiaan, eikä tartuntatautia laadittaessa oltu riittävällä tavalla varmistettu varautumista virusyllätykseen. Tämä tuli varmasti myös uusille kansanedustajille, muillekin kuin minulle, yllätyksenä, että varautumisen tilanne ei ollut riittävä.

Toivottavasti alamme olemaan koronan loppupuolella ja tällaista väliaikaista lakia ei enää tarvita syksyn mittaan, sitä ei tarvitsisi käyttää ja rokotukset olisivat riittävän pitkällä. Toivon kuitenkin, että valtioneuvosto käy lait läpi huolella tämän koronan jälkeen ja varautuminen jatkossa tämmöisiin virusyllätyksiin saataisiin päivän tasalle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Keto-Huovinen.

11.30 **Pihla Keto-Huovinen kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Matkailu on Suomen kansantaloudelle ja monille yrittäjille elintärkeää, ja tämä lakiesitys on tärkeä matkailun avaamiseksi terveysturvallisesti. Useassa lausunnossa samoin kuin sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisissa tuotiin esille kuitenkin vahva huoli terveydenhuollon ja viranomaisresurssien riittävyydestä erityisesti matkustajamäärien kasvaessa, sillä testaus ja todistusten tarkistaminen kuormittavat vähiä resurssejamme. Matkustajamäärien kasvaessa hallituksen lakiesityksessä esittämät rajoitustoimet johtaisivat hallitsemattomaan tilanteeseen rajoilla. Kiitänkin sosiaali- ja terveysvaliokuntaa merkittävistä muutoksista, joita se teki tähän esitykseen.

Toimenpiteet ja resurssit on tarkoituksenmukaista kohdistaa riskimaista tuleviin, jottei ajauduta hallitsemattomaan tilanteeseen. Esimerkiksi Tornion alueen rajanylityspaikkojen kautta liikkuu normaalioloissa noin 13 miljoonaa matkustajaa. Itärajan ylittää vastaavasti noin 9,5 miljoonaa matkustajaa vuodessa. Nykyisetkin tarkastus- ja testausmäärät sitovat merkittäviä määriä henkilöstöä pois perustehtävistä. Viime viikkojen uutisista saikin jo lukea ensin laivaterminaalin jonoista, joissa sadat matkustajat jonottivat kuin sillit purkissa. Lehtitietojen perusteella tämä johtui terminaalissa tehtävistä terveystarkastuksista. Heti perään saimme lukea itärajan autojonoista, joissa Pietarin kisaturistit jonottivat terveystarkastuksiin. Pietarin kisaturistien rajatestauksen kanssa tapahtunut katastrofi on esimerkki siitä, miksi kaikkien matkustajien testaaminen tai todistusten tarkastaminen ei ole riittävän skaalautuvaa eikä myöskään millään tavalla kustannustehokasta. Kisaturistien esimerkki kertoo myös, miksi kaikkien testaaminen olisi matkustajamäärien kasvaessa mahdotonta,

ja myös se olisi kestämätön kuormitus terveydenhuollolle ja johtaisi rajallisten terveydenhuoltoresurssien takia hoitovelan jyrkkään kasvuun.

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen mukaan etenkin matkustajamäärien kasvaessa kaikkien matkustajien todistuksia ei ole mahdollista tarkastaa, vaan esityksen tarkoituksena on säätää kunnille todistusten osalta pistokoemainen tarkastusmahdollisuus. Säännös jättää siten kunnille ja kuntayhtymille laajan harkintavallan siitä, miten se kohdentaa käytettävissä olevat terveydenhuollon voimavarat todistusten tarkastukseen. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pitänyt aiheellisesti tärkeänä sitä, että todistuksen tarkastuksissa hyödynnetään mahdollisimman laajasti digitaalisia sovelluksia ja lukulaitteita. Saadun selvityksen mukaan tällaisia sovelluksia ja laitteita ei kuitenkaan ole välittömästi käytössä soveltuen kaikille maahantulopaikoille mukaan lukien lentokentät, satamat sekä maaliikenteeseen perustuvat maarajat, joissa kaikissa ei ole lainkaan rajavalvontaa.

Testaukseen osallistuminen on lain nojalla Suomeen saapuvalle tiettyjen edellytysten vallitessa pakollista, jolloin kuntien ja kuntayhtymien tehtävä eroaa todistusten tarkastustehtävästä siten, että testaus on järjestettävä kaikille todistuksetta maahan saapuville, joita poikkeussäännökset eivät koske. Kunnilla ja kuntayhtymillä ei siten ole tämän tehtävän laajuuden osalta harkintavaltaa. Tämä testauksen järjestämisvelvoite ei kohdistu ainoastaan rajakuntiin tai kuntayhtymiin, vaan matkustajat voivat säädettyjen aikarajojen puitteissa hakeutua testiin missä päin Suomea tahansa.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksella on vastuu terveydenhuollon voimavarojen turvaamisesta matkustusrajoitusten purkamisen toteutuksessa. Kysyin hallitukselta jo elokuussa kirjallisessa kysymyksessä koiradiagnostiikan hyödyntämisestä, ja asian jatkoa tiedustelin myös tammikuussa. Esimerkiksi tullikoiria hyödyntävällä toimintamallilla olisi mahdollista suunnata viranomaistoimia ja resursseja kustannustehokkaasti ohjaamalla mahdollisesti infektoituneita matkustajia terveysviranomaisten jatkotoimenpiteisiin ilman, että kaikkia nyt esimerkiksi perusterveydenhuollossa työskenteleviä valjastetaan testauksiin. Kysymys ei suinkaan ole siitä, että koirilla korvattaisiin perinteiset testausmenetelmät, vaan ne tukisivat ja sujuvoittaisivat testaamista. Diagnostiikkakoirien suurin etu lienee sen nopeus. Diagnoosi tulee käytännössä sekunneissa. Koira toimisi eräänlaisena seulontatyökaluna.

Olemme lähellä ulospääsyä tästä pitkästä pandemiasta, mutta vielä ennen riittävää kansallista rokotesuojaa ja mahdollisten tulevien koronavirusmuunnosten uhan hälventymistä tulisi meidän lainsäädäntöön luoda valmiudet muun muassa tullikoirien käyttöön matkustajavirran esiseulontaan liittyen. Näkisin, että tässä tilanteessa kaikki potentiaali kannattaisi nyt hyödyntää rajaturvallisuuden parantamiseksi, ja koirat olisivat kustannustehokas täsmätoimi tässä kokonaisuudessa. Lisäksi valitettava tosiasia on se, että nykyinen covid-19-pandemia ei myöskään tule jäämään viimeiseksi globaaliksi pandemiaksi. Siksi nyt olisi rakennettava järjestelmää myös meidän tulevaisuutta ajatellen. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

11.36 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten tiedämme ja julkisuudessakin on ollut, jouduimme parista kohdasta äänestämään tässä mietinnössä, ja haluan tässä ilman dramatiikkaa kertoa perustelut sille, miksi me sosiaalidemokraatit sosiaali- ja terveysvaliokunnassa olimme hallituksen alkuperäisen esityksen 105/2021 kannalla niissä asioissa. En dramatisoi tätä asiaa, enkä puhu nyt ollenkaan riidanhaluisesti. Luotan meidän viranomai-

siimme, että myös tällä nyt hyväksyttävällä mallilla me pystymme toimimaan ja saamme varmasti tarvittaessa muutoksia aikaiseksi, jos sellaisia sitten tilanteen mahdollisesti huonontuessa joudutaan tekemään.

Ihan lyhyesti kertaan kuitenkin, mikä se alkuperäinen malli oli. Olen todennut julkisuudessa, että se oli hyvin selkeä, ennakoitava ja turvallinen malli. Sehän lähti siitä, että maahan, siis Suomeen, pääsee, jos on esittää todistus siitä, että on alle kuuden kuukauden kuluessa sairastanut koronataudin, josta silloin on kehittynyt immuniteetti, tai jos on saanut molemmat rokotukset, jolloin on immuniteetti, ja jos kumpikaan näistä ehdoista ei täyty, silloin pitää ennakkoon esittää negatiivinen koronatesti, ja siinä tilanteessa sitten vielä tarvitaan näille henkilöille 72—120 tunnin kuluessa toinen testi. Sitten on kokonaan sellainen tilanne vielä, että jos esimerkiksi ei ole sellaista ennakkotestiä esittää, niin 0—24 tunnin kuluessa eli joko siellä rajalla tai sitten erikseen osoitetussa terveydenhuollon toimipisteessä pitää itse asiassa se ensimmäinen testi tehdä.

Nyt kun tätä asiaa ollaan käsitelty, on ehkä jäänyt, johtuen varmaan ajankohdasta, liian vähälle huomiolle se, mitä tässä on tapahtunut aivan viime päivinä. Tukholmassa toimiva ECDC, joka on siis Euroopan tartuntatautien valvonnan ja ehkäisyn keskus, julkaisi 23.6., siis viime torstaina, riskiarvion, jonka suomenkielistä tiivistelmää siteeraan suoraan: ”Koronaviruksen niin sanotun delta- eli Intian muunnoksen rajat ylittävään leviämiseen on erittäin suuri riski. ECDC suosittaa, että mikäli maan rokotuskattavuus kahdella rokoteannoksella” — huom. kahdella — ”ei ole riittävä estämään deltamuunnoksen leviämistä, tulisi maan ennen maahantuloa tehtävän koronatestin lisäksi harkita maahan tulevien matkustajien asettamista pakolliseen karanteeniin, jota voidaan lyhentää maahantulon jälkeisellä toisella koronavirustestillä. Ainoastaan täyden rokotussarjan saaneet ja taudin jo aiemmin sairastaneet voitaisiin ECDC:n mukaan vapauttaa maahantuloa edeltävästä ja maahantulon jälkeisestä koronavirustestauksesta.” Tämä on siis aivan tuore, viimetorstainen ECDC:n kannanotto.

Liittyen tähän eri maiden tilanteeseen tässä todetaan näin — tämä on STM:n tekemä yhteenveto, osin suora käännös siitä ECDC:n riskiarvioinnista: ”Koronaviruksen deltamuunnos, joka tarttuu noin kaksi kertaa aiempia virusmuunnoksia tehokkaammin ja voi aiheuttaa myös enemmän vakavaa sairaalahoitoon johtavaa koronavirustautia, leviää parhaillaan EU-maissa. Tässä tilanteessa johonkin ilmaantuvuusrajaan perustuva ja asetuksella säädettävä lista maista, joista saapuviin matkustajiin ei kohdennettaisi terveysturvallisuustoimia, ei ole perusteltua, koska maiden koronavirustilanne ja virusmuunnosten osuus tapauksista voivat muuttua erittäin nopeasti. Asetuksella säädettävä malli ei reagoisi riittävän nopeasti matkustukseen liittyvän epidemiariskin muutoksiin. Riskiperusteinen malli ei myöskään täyttäisi matkustajille ja matkanjärjestäjille tärkeää ennakoitavuutta siitä, minkälaiset terveysturvallisuusvaatimukset matkustukseen liittyvät. Kaikkiin matkustajiin kohdistuva malli, jossa täysin rokotettuihin ja taudin sairastaneisiin ei kohdisteta testausvaatimuksia mutta näiden puuttuessa edellytetään sekä ennakko- että toista testauskertaa, on matkustajille hyvin ennakoitavissa ja torjuu tehokkaasti nopeasti vaihtuvasta epidemiatilanteesta aiheutuvaa virusmuunnoksen epidemiauhkaa.” Meidän käsityksemme mukaan siis myös matkanjärjestäjien kannalta tämä olisi ollut ennakoivampi asia.

Nyt tietysti tilanne muuttuu koko ajan. Suomessa rokotustilanne on tällä hetkellä, niin kuin tiedämme, ykkösrokotteen osalta varsin hyvä, mutta kakkosrokotteen on saanut 17 prosenttia suomalaisista. Itse olen 69-vuotias, enkä ole vielä saanut kakkosrokotusta. En minä ole täällä puhumassa omasta asiastani, mutta vertaan omaan ikäryhmääni, josta

useimmat tulevat saamaan kakkosrokotuksen heinäkuun lopulla, jossa omakin päivämääräni on olemassa. Kaksi viikkoa täytyy kulua siitä, jotta se immuniteetti saataisiin, eli ennen elokuun loppua meillä ei oikeasti Suomessa ole suojaa esimerkiksi yli 60-vuotiailla ihmisillä tätä deltavirusta vastaan, koska ykkösrokote riittää vain 33 prosentin immuniteettiin. Kakkosrokotteella, joka on siis itse asiassa rokotuksen kokonaisuus, me saamme aikaiseksi 90 prosentin suojan. Tämä on se asian ydin. Jos meillä olisi nyt sitten ollut sitkeyttä toimia tämän hallituksen alkuperäisen esityksen mukaan vielä heinäkuu ja elokuu, niin tämä tilanne olisi ollut turvallisempi ja itse asiassa varmempi tulevan talvikauden, esimerkiksi Lapin matkailun, kannalta kuin se, että me nyt otamme riskejä, mistä seuraa se, että meillä voi olla syksyllä paha tilanne, ja sitten olemme taas samanlaisessa tilanteessa kuin viime syksynä, jolloin joudutaan sitten yllättäviin tilanteisiin.

Tässä lyhyt tiivistelmä siitä, miksi me olimme sitä mieltä kuin olimme. Mutta palaan siihen, mistä tässä aloitin, että en halua nyt dramatisoida tätä asiaa. Meillä on järkevät viranomaiset ja järkevät päättäjät, ja tarvittaessa voidaan tehdä muutoksiakin, jos siltä näyttää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rehn-Kivi.

11.43 **Veronica Rehn-Kivi r:** Värderade talman, arvoisa puhemies! Finland och vår regering har hittills skött sig närapå exemplariskt i fråga om att hindra pandemins framfart och spridning i vårt land, samtidigt som samhällets viktigaste funktioner och företag och kommuner fått stöd för de kostnader och förluster de haft på grund av coronapandemin.

Hallituksen koronaan liittyvät rajoitustoimet ovat tähän asti olleet tehokkaita, ja myös rajoilla tapahtuva valvonta ja pakolliset testaukset ovat kuuluneet ulkomaista alkuperää olevien covid-19-tartuntojen leviämisen ehkäisemistoimiin. EU-tasolla ja Suomessa on nyt kehitetty todistus, joka antaa tietoa matkustajan rokotesuojasta, sairastetusta taudista tai ennen matkaa saadusta negatiivisesta testituloksesta. Nyt kun rokotukset tautia vastaan ovat päässeet käyntiin ja Suomessakin suurin osa aikuisväestöstä on saanut ensimmäisen rokotteen, ei matkustamiseen liittyviä rajoituksia tule kiristää.

Olen tyytyväinen sosiaali- ja terveysvaliokunnan hallituksen esityksiin tekemiin muutoksiin, ja korostan, että rokotuskattavuuden parantuessa matkustusta tulee helpottaa, mutta on annettava tarkat ohjeistukset, jotta matkustaminen voidaan järjestää terveysturvallisesti. On myös tärkeää, että keskitymme tarkastuksiin ja testaamiseen riskimaista saapuviin sekä rokottamattomiin tai henkilöihin, jotka eivät ole sairastaneet koronavirusta.

Det är fint att vi nu kan göra resandet lättare. Det är ändå viktigt att vi koncentrerar oss på granskningar och testning av resenärer från riskländer och på dem som inte blivit vaccinerade eller som inte haft en konstaterad smitta av covid-19. Finland kommer enligt social- och hälsovårdsutskottets betänkande att bibehålla riskbedömningen och tar samtidigt bort kravet på förhandstestning om man har fått en vaccindos. Bara det andra testet krävs i detta fall. Resenärerna måste få tillräckliga anvisningar om var och hur det andra testet kan tas om det krävs av dem. Alla har ansvar för att göra resandet så hälsotryggt som möjligt och att de som kommer eller återvänder till Finland tar de tester som behövs. Vi har inte råd att upprepa fadäsen som hände med de återvändande fotbollsanhängarna vid Vaalimaa gränsstation förra veckan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Autto.

11.45 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! On todella hienoa, että olemme tässä pisteessä, että maahantuloon liittyen saadaan selkeää lainsäädäntöä ja selkeitä määräyksiä. On tietysti sillä tavalla harmillista, että puolitoista vuotta on hallituksella ollut aikaa tuoda eduskunnalle selkeä esitys tästä asiasta ja vasta nyt eduskuntaan on saatu esitys, jonka pohjalta valiokunta pienillä muutoksilla on pystynyt sitten tekemään sellaisen mietinnön, jonka pohjalta eduskunta voi päättää selkeistä maahantulomääräyksistä.

On todella tärkeää, että terveysturvallisuus pystytään varmistamaan, kun on selvää, että matkustaminen alkaa pandemian hiipuessa lisääntymään. Tämä on aivan välttämätöntä tietysti suomalaisten elinkeinojen kannalta, maamme työllisyyden kannalta, että esimerkiksi matkailulle saadaan selkeät toimintaedellytykset. Itse olisin ehkä kaivannut vielä enemmän riskiperusteista harkintaa tähän maahantulomalliin, ja toivottavasti tulevaisuudessa maahantulo toimii niin, että estetään virusta tulemasta maahan mutta terveet ihmiset saavat sitten vapaammin kulkea.

Hieman jäin tässä ihmettelemään edustaja Lindénin, jonka asiantuntemusta sinänsä erittäin paljon arvostan, puheenvuoroa tähän deltavarianttiin liittyen, koska nyt kun deltavarianttia on tullut runsaasti Suomeen esimerkiksi juuri Pietarissa vierailleiden suomalaisten toimesta, niin olisivatko nämä Lindénin esittämät muutokset jollain tavalla auttaneet tätä tilannetta, en tiedä.

Mutta onhan tämä nyt aivan hirveää, että tällä tavoin päästetään vapaasti virusmuunnosta tulemaan maahan. Hallituksen olisi nimenomaan pitänyt kaikin tavoin olla aktiivinen tässä riskiarvioinnissa, että pyritään kohdentamaan toimia sellaiseen maan rajat ylittävään liikenteeseen, jossa on aivan ilmeinen vaara siitä, että tätä vaarallista virusmuunnosta liikkuu, ja annetaan taas sitten vapaampi mahdollisuus esimerkiksi senkaltaiseen vapaa-ajan matkustamiseen, mitä toivottavasti mahdollisimman paljon tulevana talvena vaikkapa Lapissa nähdään, että keskieurooppalaiset terveet ihmiset voivat perheineen tulla nauttimaan luonnosta. He ovat siellä luonnon keskellä täysin karanteeninomaisissa olosuhteissa. Eivät he siellä ole terveysturvallisuuden kannalta vaaraksi, eivät itselleen eivätkä kenellekään muullekaan, kun terveinä ovat matkaan lähteneet.

Nyt tosiaan olennaista on se, arvoisa puhemies, että päästään säätämään laki, joka varmasti sitten viitoittaa myös tulevaa talvea niin, että matkanjärjestäjät uskaltavat nyt jälleen suunnata katseensa Suomeen, [Puhemies koputtaa] alkaa suunnitella matkoja tänne ja suomalaiset matkailupalveluitten tuottajat [Puhemies koputtaa] voivat alkaa varautua siihen, että matkailu lähtee jälleen kasvuun.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

11.48 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Tässä on nytkin siis kyse tartuntatautilain muuttamisesta muutamien pykälien osalta, jotka koskevat nimenomaan matkailua, matkustamista Suomeen ja ylipäätään rajojen avaamista tänne tulijoiden osalta. Olin käsittelemässä asiaa sosiaali- ja terveysvaliokunnassa sekä talousvaliokunnassa, ja kaikkein keskeisimpiä kysymyksiä siellä olivat, miten kauan tällaisen rajoituksen, mitä nyt luodaan, kannattaa olla voimassa; miten toimitaan tämän toisen testin osalta, jota tässä lakiesityksessä edellytettiin, koska sellaista ei edellytetä pääsääntöisesti missään muussa EU-maassa; ketkä saavat tarkistaa näitä koronatodistuksia; sekä sitten se, miten toimitaan niin sa-

nottujen vihreiden maiden osalta, joissa matkustusrajoituksia tähän mennessä ei ole samassa määrin ollut.

Vaikka me nyt puhummekin matkailusta, niin kysymyshän on pitkälti myös siitä, millä tavalla me Suomea avaamme, siitä, miten me totuttelemme ikään kuin koronan jälkeiseen aikaan tai siihen, millä tavalla päästään pois tästä korona-ajasta. Ikävä kyllä nuo Pietarin matkailijat vähän veivät meitä takaisin siihen ajatusmaailmaan, kuinka tätä maata kannattaakaan avata, jos ei toimita vastuullisesti ja järjestelmällisesti, mutta toivotaan, että tämä oli ikään kuin muistutuksena meille kaikille siitä, että järjestelmien on oltava kunnossa, jotta voimme turvallisesti maata avata.

No, ensinnäkin, miten kauan tämän lakimuutoksen, mitä tässä esitetään, kannattaa olla voimassa? Nythän esitys oli se, että se olisi 31.12. saakka, mutta valiokunta teki nyt sitten sellaisen muutoksen perustuslakivaliokunnan edellytyksen pohjalta, että sitä alennettiin, elikkä voimassaolo on 15.10. saakka. Me kokoomuslaiset olimme sitä mieltä, että tämän toisen testivaatimuksen osalta oltaisiin voitu tulla vielä hiukan aiemmaksi elikkä tuonne elokuun puoliväliin, mutta kaikilta osin tämä laki on siis 15.10. voimassa.

Sitten tuon toisen testin osalta päädyttiin siihen, että niiltä henkilöiltä, jotka ovat saaneet yhden rokotuksen, ei edellytetä tätä ensimmäistä testiä maahan tultaessa, vaan kolmen vuorokauden jälkeen on vasta tehtävä se toinen testi. Aivan kuten valiokunnan varapuheenjohtaja Laiho totesi, tästä on ollut hiukan väärää tietoa julkisuudessa.

Sitten se kolmas kysymys oli se, ketkä saavat tarkistaa näitä todistuksia. Me kokoomuslaiset lähdimme siitä, että kaikkein järkevintä resurssien käytön kannalta olisi ollut se, että liikennepalveluiden tarjoajat eli esimerkiksi lentoyhtiöt olisivat tämän voineet tehdä jo lähtömaassa, mutta perustuslain tulkinta 124 §:n osalta on Suomessa niin vahva, että tähän ei voitu mennä. Siihen liittyy myöskin se, että näitä koronatodistuksia ei voida lukea matkustusasiakirjoiksi vaan siihen tarvitaan terveydenhuollon tuntemusta.

No, se toiseksi järkevin ratkaisu meidän kokoomusedustajien mielestä oli se, että tässä pitäisi sitten sallia myös muiden kuin julkisen sektorin toiminta. Ja niinpä me ehdotimme sinne ostopalvelutoimijoita tarjoamaan lisäpalveluita ihan sen takaamiseksi, että nyt kun matkustus sitten aukeaa, niin me pystyisimme takaamaan myöskin terveydenhuollon henkilökunnan toiminnan siellä, missä heitä tarvitaan, eli kunnissa, terveyskeskuksissa purkamassa jonoja, hoitamassa ihmisiä, eikä suinkaan niin, että he käyttäisivät kaiken aikansa siellä lentokentillä ja satamissa koronatodistuksia tarkistamassa. On arvioitu, että esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentokentällä matkustajamäärät vuorokaudessa nousevat jopa 60 000 henkilöön, niin että on aivan mahdoton ajatus, että kaikki terveydenhuollon henkilökunta julkiselta sektorilta sinne ohjattaisiin. Toki tähän myöskin sisällytettiin se mahdollisuus, että kaikkia matkailijoita ei tarvitse tarkistaa vaan se voidaan toteuttaa myöskin pistokokein.

Yksi keskeinen muutos, joka tuli asiantuntijakuulemisten perusteella, oli se, että ikään kuin vihreät maat myöskin sallitaan tässä nyt sitten lähtökohtaisesti myöskin jatkossa. Elikkä tänne 16 a §:n momentteihin lisättiin 2 momentti, jossa todetaan: ”Sen lisäksi, mitä edellä 1 momentissa säädetään, velvollisuus esittää todistus ja osallistua testiin ei koske henkilöitä, jotka saapuvat Suomeen sellaisesta maasta tai sellaiselta alueelta, jossa covid-19-taudin ilmaantuvuus tai muuntuneen viruksen yleisyys ei aiheuta erityistä epidemian leviämisen riskiä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tässä momentissa tarkoitetuista maista ja alueesta.” Eli tämä on nyt siis lisäys tähän alkuperäiseen

esitykseen, ja tätä useat lausunnonantajat pitivät tärkeänä nimenomaan siitä syystä, ettei Suomi poikkeaisi muista maista, jotka Euroopassa noudattavat yhteisiä käytäntöjä.

Me kokoomuslaiset edustajat tuolla valiokunnassa arvostamme suuresti sitä työtä, mitä Suomessa on tehty covid-19-pandemian torjumiseksi, mutta näemme kuitenkin sen, että Suomen on avauduttava vastuullisesti ja järjestelmällisesti samassa tahdissa muiden Euroopan maiden kanssa ja seurattava, miten asiat etenevät, ja tarvittaessa toimittava ripeästi, jos sitten muutoksia tarvitaan. Mutta Suomen on avauduttava samalla tavalla kuin muiden Euroopan maiden.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Löfström.

11.55 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Precis som ledamot Veronica Rehn-Kivi underströk i sin utmärkta taltur har Finland klarat av den här pandemin på ett mycket bra sätt överlag. Landets regering har gjort svåra, men väl avvägda beslut under hela den här tiden, samtidigt som alla finländare varit väldigt noga med att följa restriktioner och rekommendationer. Det gäller ändå att vi hela tiden får saker att fungera i praktiken, då läget också kontinuerligt förändras. Fastän vi är försiktiga kan vi inte heller bli överförsiktiga, för då kommer ingen orka i förlängningen. Man måste ha begränsningar och bestämmelser som hela tiden kan motiveras och som allmänheten kan förstå.

Tack till social- och hälsovårdsutskottet för väl avvägda ändringar i regeringens lagförslag. De här ändringarna följer det utlåtande som grundlagsutskottet godkänt. De här ändringarna hjälper många sakkunnigas oro, för det här lagförslaget och deras ursprungliga kritik och de här ändringarna har också fullt stöd av Institutet för hälsa och välfärd, THL.

För mig är de här ändringarna också nödvändiga för att få lagförslagets målsättning att också fungera i praktiken. Finlands testkapacitet är inte obegränsad, och skulle man inte fortsätta med systemet med gröna länder och man skulle behöva testa samtliga skulle risken finnas att man inte hade kapacitet att testa alla från högriskländer eftersom man också skulle testa alla från lågriskländer. Det är enligt min mening viktigare att man säkerställer att det finns kapacitet att testa till exempel alla de som kommer hem från fotbolls-EM i Ryssland än att man exempelvis skulle börja testa alla personer från Island, där läget är till och med flera gånger bättre än i Finland och vaccinationsgraden är högre än hos oss.

Det ursprungliga förslaget hade krävt dubbla test av dem som också kom från till exempel Island. Det hade varit att använda begränsade resurser felaktigt. De här ändringarna med gröna länder gör att begränsade resurser i stället kan användas där de mest behövs, för om målsättningen är att hålla deltaviruset ute hjälper det inte att börja testa alla från Island medan man låter många hundratals resenärer från Ryssland och fotbolls-EM rulla in utan test, för det finns ju en risk att det är just deltavirus som många av de som nu har varit i Sankt Petersburg är smittade av.

Det är ännu en kvartsfinal i fotbolls-EM som ska spelas i Sankt Petersburg. Alla vet när matchen kommer att spelas och att finländare kommer vara där och att de kommer att komma tillbaka hem igen. Då de kommer tillbaka är det viktigare att man testar dem och har kapacitet för det än att man börjar testa till exempel fritidsbåtar, som hittills varit undantagna under hela pandemin men som enligt lagförslaget inte längre ska vara undantagna. Gränsbevakningen kommer inte ha några möjligheter att övervaka att fritidsbåtar har negativa test. Som ni vet har de en viktig uppgift att upprätthålla säkerheten och ordningen till sjöss och bistå personer i sjönöd, och trafiken är ytterst livlig i det här varma vädret som vi nu

kan njuta av. Det är viktigt att de kan koncentrera sig på de uppgifterna, och därför är jag överraskad att den här gruppen fritidsbåtar inte fortsatt är undantagna, då det mig veterligen inte varit några problem med den här gruppen under hela pandemin och det som sagt inte finns några praktiska möjligheter att övervaka den här trafiken i praktiken.

Ärade fru talman! Det är mycket välkommet att en dos vaccin ersätter behovet av ett förhandstest. Det hjälper också mycket i praktiken. Hittills har nämligen vissa grupper varit undantagna och fått resa in i Finland trots våra begränsningar. Exempelvis personer som är gifta med finländare, är särbo med finländare eller har barn ihop med en finländare men inte själv är finländsk medborgare har varit undantagna. Samma sak gäller många andra familjeorsaker. Enligt det ursprungliga lagförslaget skulle dessa inte längre ha undantagen kvar, vilket är omöjligt för mig att förstå och motivera och att de skulle behöva ta ett flera hundra euros test för att få resa in på det sättet som de gjort under hela pandemin. Någon kanske ska hämta ett barn som de har delad vårdnad över men där den andra föräldern kanske bor i Sverige — något som inte är helt ovanligt på exempelvis Åland. Det handlar inte om tusentals personer utan om några hundratals kanske, men lagförslaget tog bort det här undantaget trots att många inte fått två doser vaccin ännu.

Då man nu ersätter förhandstestet med första dosen vaccin hjälper det mycket i praktiken. Det är ändå viktigt att man hittar fungerande lösningar för de personer som ännu är så unga att de inte ens fått en enda dos vaccin men som hittills har fått komma till Finland. Jag har av inrikesministeriet fått beskedet att dessa i stället kan göra dubbla test i Finland, och det låter bra, för det gör att det här också kan fungera i praktiken.

Ärade talman! Det kommer ändå vara utmanande att få testkapaciteten att räcka till. Det här har Helsingfors sagt, Torneå sagt och Åland sagt. På Åland kan testkapaciteten byggas ut till cirka 200—300 test per dygn. De här ändringarna som social- och hälsovårdsutskottet gjort gör det mer realistiskt att kunna testa fler, men det finns fortfarande en stor risk att kapaciteten inte kommer räcka till under vissa dagar i slutet av juli ifall det är så att Sverige inte är grönlistat då. Utvecklingen i Sverige samt i Estland ser nu mycket bra ut och går i rätt riktning. Om läget snart är så bra att de kan bli gröna länder så kommer det underlätta mycket i praktiken. Om det är så att kapaciteten inte räcker till så kommer hälsovårdsmyndigheterna i stället i praktiken att behöva göra stickprov. Det är fint att social- och hälsovårdsutskottet tar fasta på detta i betänkandet i enlighet med förvaltningsutskottets utlåtande.

Det är också viktigt att man skriver att Åland fortsättningsvis kan organisera testerna bara på en plats. Med tre internationella hamnar och en internationell flygplats skulle det vara omöjligt att organisera testning vid alla dessa punkter. Därför har de hittills centraliserats till en plats. Det är fint att både förvaltningsutskottet och social- och hälsovårdsutskottet samt utlåtandet från social- och hälsovårdsministeriet tar fasta på att detta kan fortsätta.

Tack till social- och hälsovårdsutskottet för att ni gjort ändringar som gör att lagförslaget lättare kan fungera i praktiken som lag, vilket gör att begränsade resurser kan prioriteras till inresande från högriskländer. Mottot måste vara att en lag bara är så bra som dess implementering. Därför är det viktigt att man också får realistiska möjligheter att få lagen att fungera i sommar.

Ärade talman! Avslutningsvis en viktig påminnelse till oss alla. Trots att läget är bättre i Finland och i Europa så lever vi fortfarande i en global pandemi. Det gäller att fortsätta tvätta händerna, hålla avstånd, stanna hemma om man är sjuk, testa sig med låg tröskel om

man har symptom samt vaccinera sig då det blir ens tid. Tack till alla finländare som tagit och fortsätter att ta ansvar under hela pandemin. — Tack.

Puhemies Anu Vehviläinen: Yhteenveto.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

12.11 **Paula Risikko kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tärkeää on nyt, että meillä on täällä esitys ja mietintö, joita voimme viedä eteenpäin ja olla estämässä rajojen kautta tulevien virusten leviämistä mutta toisaalta myöskin avata Suomea ihmisten liikkuvuudelle, myöskin matkailulle.

Arvoisa puhemies! Niin hyvin kuin meillä Suomessa tämän koronapandemian hoito on mennytkin — kiitos siitä kuuluu viranomaisille, jotka ovat reagoineet, ja myöskin riittäville rajoituksille, kiitos siitä ja niistä, ja myöskin kuuliaiselle kansalle hyvin paljon kiitoksia — niin on pakko nyt kyllä sanoa, että tämän rajojen kautta tapahtuvan virusten leviämisen suhteen Suomi ei ole onnistunut, ja voi sanoa, että tämä kompurointi on nyt jatkunut puolitoista vuotta. Ensiksi se ongelma oli lentoasemilla, sitten se oli satamissa, ja nyt se on molemmissa. Tämä on mielestäni sellainen erittäin hälyttävä asia, ja tähän ei varmasti ole yhtä syyllistä eikä yhtä ratkaisua, mutta paremminhan tämän pitäisi onnistua. Meillä on vaikka kuinka paljon esimerkkejä muista maista, ja kuitenkin meillä jatkuvasti tehdään niin, että aina kun tulee joku ongelma, niin siihen ei oikein olla osattu varautua, ja sitten kun sille pitää ruveta nopeasti tekemään lakia, niin sitten tuleekin hätä ja kerkeää jo maito olla maassa vaikka kuinka kauan.

Täällä on käytetty erinomaisen hyviä puheenvuoroja. Minä otan nyt esimerkiksi sen — kun mainitsin näistä satamista — että meillä oli muutama viikko sitten laiva tuossa satamassa. Se oli ihan julkisuudessakin, siellä oli nimenomaan tautitapauksia. Siinäkin kävi niin, että jouduttiin kissojen ja koirien kanssa rupeamaan etsimään, mikä laki olisi sellainen, joka pystyttäisiin ottamaan käyttöön, että me pystyttäisiin pitämään se laiva ja hoitamaan niitä ihmisiä ja ottamaan eräällä lailla haltuun se laiva. No, sieltä tulivat sitten liikenteen turvallisuusviranomaiset, jotka pystyivät omalla lainsäädännöllä tekemään tämän, kun muilla lainsäädäntö ei ollutkaan ajan tasalla.

Edustaja Kemppi käytti hyvän puheenvuoron ja sanoi, että pitäisi olla paremmin varautunut, ja peräänkuulutti sitä tulevaisuuden varautumista ja sitä, että pitää nyt tämän jälkeen sitten pohtia. Minä sanon, että nyt ei kannata odotella mitään, vaan nyt kannattaa ehdottomasti arvioida, mitä vielä voidaan tehdä, ja paljon voidaan vielä tehdä. Minä sanoisin näin, että nyt pitää ottaa tästäkin opiksi. Me ollaan nyt puolitoista vuotta opiskeltu tätä rajojen kautta virusten tulemista. Ne virukset eivät katso, onko tämä minkämaalainen tai mikä maa tämä nyt onkaan, voinkos tänne nyt tulla, vaan se hakeutuu limakalvoihin. Siinä ei ole mitään muuta, ei ole mitään estettä, ja sen tähden meidän pitää miettiä se, miten me estetään sen viruksen tuleminen tänne Suomeen erilaisin keinoin. No, kaatunutta maitoa on nyt turha itkeä, mutta sanoisin, [Puhemies koputtaa] että nyt on aika kyllä oppia näistä kokemuksista. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Nurminen.

12.15 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että tämä tartuntatautilain väliaikainen muuttaminen on nyt käsittelyssä, ja itsekin uskon ja luotan meidän viranomaisiimme, että tällä varmasti tulevaisuudessa pärjätään. Mutta haluan ehkä alkuun tuoda vielä esille sen näkökulman, että meillä on paljon ihmisiä, jotka ovat olleet tämän kuluneen vuoden käytännössä eristyksissä, ja he ovat olleet hyvin varovaisia ja eivät ole nähneet muita ihmisiä. Eli kun me puhutaan matkustamisesta ja rajojen avaamisesta, niin itse panostaisin ja nimenomaan painottaisin sitä rajaturvallisuutta erityisesti tästä näkökulmasta, kun mietitään, mihinkä kaikkiin tilanteisiin monet suomalaiset ovat joutuneet tämän kuluvan pandemian aikana tyytymään ja niissä olemaan. Ja jos me katsotaan nyt tätä esitystä, niin on rehellistä sanoa, että me sosiaalidemokraatit jouduttiin äänestämään tietyiltä osin tätä valiokunnan päätöstä vastaan, ja se tietysti on ihan rehellistä tässä avoimesti myöntää, ja sen takia haluan ehkä perustella vielä muutamalla asialla sitä, minkä takia itse esimerkiksi kallistuin näissä tietyissä painotuksissa eri kannalle valiokunnan enemmistön kannalta.

Ensinnäkin, kun me katsotaan meidän tilastoja, niin koronaa tulee yhä enemmän meidän rajojemme yli, ja itse en pidä hyvänä sitä, että tässä tilanteessa eduskunta avaa ja helpottaa tätä matkustamista entisestään tässä tilanteessa, varsinkin kun nämä virusmuunnokset lisääntyvät ja jyllläävät. Meidän mallimme, mitä me kannatettiin ja mitä hallitus oli valmistellut, perustuu hyvin yksinkertaisesti siihen, että kun ihmisellä on kaksi rokotetta, niin hän saa matkustaa ihan vapaasti, tai jos on alle kuusi kuukautta sitten sairastanut koronataudin tai kahdella varmennetulla testillä todistaa sen. Sen jälkeen matkustaminen on mahdollista. Terveysturvallisesti, tutkitusti, riski on tässä kaikista pienin niin, että me pidetään erityisesti nämä virusmuunnokset loitolla täältä meidän Suomestamme. Kuitenkin sosiaali- ja terveysvaliokunta päätti muiden ryhmien esityksestä muuttaa pykäliä kahdelta osin, eli päätettiin aukaista matkustaminen matalan ilmaantuvuuden mailta kokonaan. Eli käytännössä täällä on nyt puhuttu näistä vihreistä maista, ja tietysti nyt on tärkeätä määritellä, mitä ne vihreät maat ovat. On puhuttu ja täällä on ollut vaatimuksia 50:n ilmaantuvuudesta ja muusta. Täytyy miettiä, että meidän Suomessamme ilmaantuvuus ollaan saatu pidettyä hyvin matalalla, ja sillä on ollut hyvin isot merkitykset, monella tavalla positiiviset, että me ollaan oltu maailman parhaita kaikilla mittareilla, ja jos me nyt avataan täysin eli ihmiset saavat matkustaa ihan vapaasti, tulla ja mennä, niin tässä tilanteessa minä en henkilökohtaisesti itse näe sitä tärkeänä ja välttämättömänä, mihin eduskunta kuitenkin päätyi. Edellytän kyllä jatkovalmistelussa, että nämä vihreät maat määritellään sitten hyvin tiukkaan, ja se on suomalaisten etu.

Toinen muutos, mitä täälläkin on kiitelty, on se, että jatkossa, ihan mistä päin tahansa tuletkin, rokote korvaa ennakkotestin. Eli kun esimerkiksi minä sain puolitoista viikkoa sitten ensimmäisen rokotteen ja olisin jossain, niin minä voisin tulla, ihan vaikka olisi kovin isokin ilmaantuvuusluku, Suomeen ja sitten muutamien päivien päästä mennä tähän kakkostestiin ja olen saattanut kantaa tätä tietämättäni ja altistaa monia ihmisiä ja olla pitämättä sitä terveysturvallisuuden kannalta kovin tärkeänä. Kuten edustaja Lindénkin toi esille, niin tämä deltavirus on tuonut ihan uuden ulottuvuuden tähän meidän koronakeskusteluun, ja tämä muuttuu. Näissä tutkimuksissa yksi rokote suojaa vain reilun 30 prosenttia tältä deltavariantilta, sen sijaan kahdella rokotteella me saamme yli 90 prosentin suojan. Henkilökohtaisesti minä itse ajattelen, että jos nyt lähden matkustamaan tai tänne tulen, niin minä edellytän, että minä en pysty tartuttamaan muita ihmisiä tai minä en anna vaaraa muille, ja minä voin huolehtia sen tiukemman rajakontrollin niin, että sitten minä voin va-

paammin matkustaa ja olla, siis Suomen sisällä ja muualla. Eli en ymmärrä tältä osin näitä lievennyksiä, ja sen takia haluan tämän vielä tuoda täällä avoimesti esille, mutta tietysti toivon, että näilläkin esityksillä pärjätään.

Sitten ehkä ylipäätänsä tämä koko taudin torjunta on ollut tätä tasapainottelua, mitä täälläkin on. Täällä monet edustajat puheenvuoroissaan vaativat tiukkaa rajakontrollia, mutta samaan aikaan halutaan löyhentää tätä ja käytännössä avata merkittävästi. Minä ymmärrän sitä, koska paine on ollut aivan valtava. Minä ymmärrän kaikkia matkailuyrittäjiä ja meidän matkailuelinkeinoamme, ja minä näen, että tiukalla rajakontrollilla me voidaan kuitenkin mahdollistaa se elinkeino ja sen tulevan kauden tulevat askelmerkit. Nämä eivät ole niin vastakkain kuin tässä on haluttu ymmärtää ja tehdä. Sanon, että tässä tietyt voimat olivat hirveän aktiivisia ja vaativat näitä löyhennyksiä, ja henkilökohtaisesti minä olen pettynyt tähän, että nämä tietyt voimat voittivat tässä niin sanotussa keskustelussa. En nyt mene siihen sen tarkemmin, mutta tästä olen vähän pahoillani.

Mutta toivon, että nämä virusvariantit ja muut eivät pääse lisääntymään räjähdysmäisesti Suomessa näillä rajalain löyhennyksillä, mitä nyt eduskunnassa on päätetty tehdä, ja tietysti meillä kaikilla on siinä vastuu. Halusin kuitenkin vielä tuoda tämän meidän linjamme, mikä oli poikkeuksellinen. Omasta historiastani en tiedä, että... Se on ehkä vähän noloakin myöntää, että me jäätiin tässä oppositioon, mutta haluan avoimesti sanoa tämän, että nämä olivat ne perusteet, minkä takia itse jouduin äänestämään näitä tiettyjä löyhennyksiä vastaan. — Kiitos, puhemies.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tanus.

12.22 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tätä rajaturvallisuusesitystä on todella odotettu pitkään, ja aivan niin kuin edellisissä puheenvuoroissa on tullut esille, koko koronapandemian ajan todellakin nämä rajat ja niiden turvallisuus on ollut ongelmakohta. Silloin alkuun peräänkuulutimme sitä, että rajoilla pitäisi toimia nopeammin ja sulkea rajoja ja testata ihmisiä, ja nyt tietysti ollaan tilanteessa toisinpäin.

Meillä matkailu on erittäin tärkeä toimiala, ja liikkuminen on tietysti ihmisille tärkeää, mutta kaikki nämä toiminnot meidän tulee tehdä terveysturvallisesti, ja se on mahdollista. Tosin, niin kuin nyt on tullut esille, nämä deltavirukset ovat aivan omanlaatuisiaan, tarttuvat erittäin herkästi ja myös saavat enemmän vakavia tautimuotoja aikaiseksi, ja tämän suhteen täytyy olla erittäin tarkkana, koska virus liikkuu rajojen yli nopeasti ja nekin, mitkä ovat tällä hetkellä vihreitä maita, voivat olla ylihuomenna jo täysin toisessa tilanteessa.

Haluaisin alleviivata tässä kohtaa selkeän informaation tärkeyttä. Niin kuin on tullut tuolla itärajallakin esille, matkustajilla ei ole ollut oikein selkeyttä eivätkä he ole saaneet selkeitä ohjeita siitä, kuinka tulisi toimia, millä tavalla tulisi toimia. Peräänkuuluttaisin nyt kissankokoisin kirjaimin selkeää informaatiota niin että se on helposti löydettävissä myös heille, jotka suunnittelevat matkustamista: mitä, missä vaiheessa ja kuinka voidaan rajat yrittää ja missä voidaan testata.

Samaan hengenvetoon alleviivaisin tässä myös selkeää informaatiota ja vetoomusta edelleen sen suhteen, että kaikista suurin vastuu on jokaisella kansalaisella, lähtipä matkustamaan rajan yli tai liikkuipa lähipiirissä. Ja edelleenkin näkisin, että nyt kesän aikana tulisi myös vahvasti informoida ja vedota kansalaisiin, jotta jokainen meistä toimisi niin, ettei vahingossakaan tartuttaisi virusta, jos sellaista tietämättään kantaa, eikä itse saisi tautia. Näkisin myös, että näissä eri mahdollisuuksissa ja informaatiossa, vetoomuksissa pitäisi

olla vahva suositus siitä, että testaukset olisi tehty jo ennen matkalle lähtöä, että vaikka niitä ei kaikkialla velvoitettaisiinkaan, niin kuitenkin näin toimittaisiin.

Ymmärrän ja kiitän sosiaali- ja terveysvaliokuntaa, että siellä on tehty — ymmärrän kokonaisuutta ajatellen — tällaisia muutoksia, jotta se toiminnallisuus myös rajoilla sitten paremmin toteutuisi. Tässä edelleen peräänkuulutan ja kyselen, missä viipyvät ne puhallustestit — ne puhallustestit, jotka näyttävät saman tien, onko tulos negatiivinen, niin että henkilö matkustaa, liikkuu ilman virusta, koska se olisi kyllä ratkaisu moneen. Toivoisin, että tätä selvitettäisiin ja Suomessakin saataisiin [Puhemies koputtaa] nämä nopeat puhallustestit pian käyttöön.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

12.25 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että edustaja Nurminen jäi vielä kuuntelemaan puheenvuoroani, koska olin hieman ihmeissäni siitä, että edustaja taisi olla siinä käsityksessä, että eduskunta nyt päättää, kuka Suomeen saa tulla ja kuka ei. Näinhän ei ole, vaan tämän esityksen jälkeenkin edelleen valtioneuvosto tekee niitä päätöksiä siitä, kuka tänne tulee ja millä perusteilla. Tällä lailla muutetaan tartuntatautilakia, jolla sitten velvoitetaan niitä henkilöitä, jotka saavat tulla — ovatpa he sitten työmatkailijoita, turisteja tai niin edelleen — millä tavalla heitä testataan ja miten heidän täytyy toimia siinä välissä ennen kuin se toinen testi tehdään. Tästähän siinä on kyse, eli nyt eduskuntahan ei tässä lievennä mitään, vaan tämä antaa nyt mahdollisuuden valtioneuvostolle sitten harkita, mistä maista, millä perusteilla lievennetään matkustusrajoituksia, eli kannattaa kääntää katse sinne valtioneuvoston suuntaan edelleen, kun näistä lievennyksistä puhutaan.

Sen sijaan se, mistä näissä muutoksissa on kyse, on se, että jos valtioneuvosto päättää, että nyt sallitaan esimerkiksi vapaa-ajan matkustaminen, niin voidaan kohdentaa tehokkaasti testit sinne, missä niistä on oikeasti hyötyä ja missä niitä tarvitaan. Jos se hallituksen alkuperäinen esitys olisi sellaisenaan mennyt läpi, olisi ollut käytännössä mahdotonta vapauttaa matkustamista, sillä se olisi sitonut niin paljon resursseja rajoille, että ne olisivat ruuhkautuneet ja tautiriski jo sinällään siellä olisi voinut kasvaa, kun ihmisiä sulloutuu odottamaan, esimerkiksi koneet tulevat samaan aikaan ja näin edelleen. Tuhat ihmistä olisi vaatinut 150 henkeä katsomaan niitä todistuksia, hoitamaan rajaturvallisuutta ja sen jälkeen sitten vielä näitä testejä, ja jokainen ymmärtää, jos heistä 100 on terveydenhuollon ammattilaisia, että jos meille tulee yhtäaikaisesti vaikkapa 3 000 matkustajaa kentälle, on mahdoton tehtävä vaikkapa Vantaan kaupungille hoitaa tätä asiaa.

Nyt tämä on järkevä. Tässä voidaan kohdistaa testit sinne, missä niitä tarvitaan. Näinhän nyt tälläkin hetkellä pitäisi toimia, eli avi määräisi testit tehtäväksi niistä maista tuleville henkilöille, jotka ovat riskimaita. Ja tässä nimenomaan nyt epäonnistuttiin, kun tulee näitä Pietarista palaavia suomalaisia, eli avihan totesi, että ei testata, tuli liian paljon kerralla, ei meillä ole henkilökuntaa täällä rajalla, me emme ole varustautuneet, ja siitä johtui se. Toinen ongelma tietenkin oli se, että vapaaehtoista karanteenia ei noudatettu, eli henkilöt, jotka olivat tulleet maahan, jos he eivät ensimmäisessä testissä käyneet tai vaikka olisivat saaneet siitä negatiivisen testituloksen, eivät noudattaneet sitä vapaaehtoista karanteenia ja täten siis levittivät monet — osa ainakin — virusta ympäriinsä. Kyse on siis siitä, että kaikki eivät noudattaneet säännöksiä, ja toisaalta siitä, että avi ei sitten noudattanut omaa ikään kuin testihaluaan, eli hehän voivat itse sen päättää, testataanko vaiko ei. Tässä tilanteessa tämä laki... [Puhemies koputtaa] Ainakin oman tulkintani mukaan Venäjä olisi

sellainen riskimaa, josta kaikki tulijat pitäisi testata rajalla. [Ilmari Nurminen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Nurminen.

12.28 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tietenkin nyt, kun tätä vihreiden maiden luokittelua tehdään, on selvää, että itse edustan sitä linjaa, että sen täytyy olla hyvin tiukka nyt, kun on päädytty tähän. Mutta sanon, että täällä on ollut erilaisia vaatimuksia siitä. Esimerkiksi EU määrittelee tämän vihreiden maiden listan 50:n ilmaantuvuuden mukaan, ja se on mielestäni täysin liian korkea, kun katsotaan meidän tautitilannetta. Ja jos me mennään tällä EU:n määrittelemällä linjalla, niin se tarkoittaisi, että näistä maista — en nyt ole ihan varma, käsittääkseni niitä on 12 — voisi tulla Suomeen täysin ilman mitään rajakontrollia. Ja kun tässä on kyse vain muutamien kuukausien väliaikaisesta lainsäädännöstä tilanteessa, jossa meidän rokotekattavuus ei ole vielä kovin hyvä ja nämä muuntovirukset tulevat, niin tässä on ongelma ja iso uhka siitä, että me nyt tässä kalkkiviivoilla saatetaan heikentää [Puhemies koputtaa] meidän tilanne niin huonoksi, että me menetetään sitten [Puhemies koputtaa] tuleva talvi ja muu kausi. — Kiitos, puhemies.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

12.29 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Haluan tässä alkuun vielä myös edustaja Nurmiselle tarkentaa — kun sanoitte, että jos tulette jostain korkean riskitason maasta, olette saaneet yhden rokotuksen, niin voisi vain tulla — että eihän se nyt näin mene, vaan kyllä tämä riskinarvio tarkoittaa nimenomaan sitä, että kohdennetaan korkean riskin maihin ja voidaan määrätä pakolliseen terveystarkastukseen ja testiin rajalla edelleenkin. Eli sitä tarkoittaa tämä riskinarvio, että kohdennetaan niitä resursseja järkevällä tavalla ja sinne, missä se riski on.

Kun ajatellaan nyt esimerkiksi tätä Pietarin-bussien mukana tullutta virusta, niin ilman muuta sinne olisi pitänyt kohdentaa enemmän resursseja ja testauksia, informointia, mutta siinä epäonnistuttiin. Tämä oli hyvä osoitus siitä, että jos tulee odottamattomasti suuri määrä ihmisiä, niin sitten sitä ei pystytä kontrolloimaan ja joudutaan hallitsemattomaan tilanteeseen. Ja sitä tällä lakiesityksellä yritetään juuri estää, jotta tilanne ei pääse hallitsemattomaksi satamissa ja lentokentällä.

Minä nostan esille esimerkin Helsingin lausunnosta, jonka mukaan normaaliaikojen vilkkaimpina päivinä tulee yli 30 000 matkustajaa vuorokaudessa. Tällaista matkustajamäärää ei voida pysäyttää todistusten tarkistamiseen, henkilö- ja yhteystietojen keräämiseen, testaamiseen tai testiaikojen varaamiseen, ja kun ne matkustajamäärät staassaavat siellä, niin he pakkaantuvat yhteen ja tautiriski sitä kautta kasvaa, jos joukossa on tartunnan saanut. Sama tilanne on autokaistalla. Suurten määrien pysäyttäminen johtaisi kaaokseen, kun ne autot eivät pääse sieltä eteenpäin. Helsinki-Vantaalla tarkistettaisiin 60 000 todistusta vuorokaudessa. Esitys sitoo — aivan, ei meillä ole tällaisia määriä terveydenhuollon henkilöstöä sinne rajoille tarkistamaan näitä todistuksia. Meidän on pakko tehdä riskinarviota siitä, mihin kohtaan ja kenelle tulee resursseja kohdentaa enemmän. Poliittisilla päättäjillä on myös vastuu tehdä sellaisia päätöksiä, jotka on edes jossain määrin mahdollista toimeenpanna huomioiden samalla myös sen, ettei heikennetä palveluja jostain

muusta kohtaa. Ja jos on vaarana se, että meidän muut lakisääteiset palvelut vaarantuvat, niin ilman muuta meidän pitää sitten tarkistaa, onko se oikea tapa.

Sitten muutama sana vielä aluehallintovirastoista. Vaikka on joitain maita, jotka olisivat vihreän alueen maita Euroopassa, tällä hetkellähän ilmaantuvuus 25/100 000 on se, josta Suomi on katsonut, että nämä ovat matalan tason maita. Ja aivan oikein täällä edustaja Nurminen toi esille, että Euroopassa yleiseurooppalainen linja on 50:n ilmaantuvuus 100 000:tta kohden, ja se on komission ja neuvoston suositus tällä hetkellä. Sitä varmasti sitten arvioidaan, mikä on se ilmaantuvuustaso, mihin halutaan se kriteeri laittaa, ja se on nyt sitten valtioneuvoston ratkaistavissa. Samalla pitää tasapainoilla myös sen kanssa, että kunnat selviytyvät normaaleista lakisääteisistä tehtävistään.

Aluehallintovirastoilla on edelleenkin mahdollisuus kohdentaa tarkistuksia, ottaa myöskin vihreästä maasta tulevia tai muuten — jos tulee epäilyä, että on tartunnan saaneita esimerkiksi lentokoneessa — kohdentaa niitä aivan samalla tavalla kuin oli silloin aikaisemmin, kun tuli näitä Skopjen lentoja. Se mahdollisuus on edelleen olemassa, ja aina on myöskin mahdollisuus määrätä toiseen testaukseen.

Sitten vielä muutama sana deltaviruksesta. Sehän on noin 60 prosenttia tartuttavampi, ja sen takia se leviää nopeammin. Siinä, miksi se leviää nopeammin, voi olla tietenkin merkitystä silläkin, että ihmiset alkavat olla väsyneitä hygieniatoimiin ja sitten lepsutaan niistä hygieniakäytänteistä ja rajoituksia on alettu purkaa myöskin muilta osin enemmän. Tulevaisuus näyttää, mikä näitten eri virusmuunnosten merkitys tulee olemaan, mutta asiantuntijoiden mukaan rokotus antaa kuitenkin deltavirukselle hyvää suojaa. Ei ole myöskään toistaiseksi näyttöä siitä, että deltavirus olisi jotenkin vaarallisempi kuin ne muut, eli semmoisen paniikin lietsomiseen ei ole myöskään aihetta. Se on yksi muunnos. Kun influenssaviruksestakin joka vuosi tulee vähän erilainen muunnos, niin varmasti me joudumme tämän koronaviruksenkin osalta vain mukautumaan siihen, että se vähän muuttuu ja sitten rokotteitakin pitää säätää siihen suuntaan.

Kuitenkin meillä on Suomessa onneksi nyt hyvä tilanne. Riskiryhmistä on pitkälti jo suurin osa saanut kaksi annosta, ja nuoria jo rokotetaan. Terveydenhuollon kantokyky ei ole ollut toistaiseksi vaarassa, eikä sellaista ole näköpiirissä tässä vaiheessa. Kesä on tietenkin haastavaa aikaa sosiaali- ja terveydenhuollossa henkilökunnalle ja asiakkaillekin, kun on lomia ja paljon infektioita ja muuta, mutta uskon, että tämän kanssa pärjätään.

Hyvä, että tämä esitys nyt saatiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

12.37 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Täältä ihan paikaltani — keskusteluhan lähti tässä jo toiselle kierrokselle, ja aika lailla samoja kysymyksiä me täällä polemisoimme.

Ihan ensimmäiseksi haluaisin todeta, että kyllä minä luin eilen ihan tuoreeltaan virologian professori Vapalahden lausunnon, jossa sanottiin hyvin selkeästi, että deltavirus on sekä tarttuvampi, kaksi kertaa tarttuvampi, että todennäköisesti aiheuttaa myös vakavamman tautimuodon. Tämä kommenttina lääkärikollega Laiholle tässä asiassa. Ja Suomessahan tämä kahden rokotuksen tilanne on nyt niin, että 17 prosentilla väestöstä on kaksi rokotetta, ja se on itse asiassa 14 prosenttiyksikköä matalampi kuin EU:ssa keskimäärin. Eli meillä Suomessa valittiin tie, että me ensisijaisesti rokotettiin sillä ykkösellä ja sitten meillä on tullut Eurooppaa perässä tämä kakkosrokotteen tilanne.

Täällä edustaja Löfström — jonka puheenvuoroja aina kuuntelen tarkkaan, hän on erittäin hyvä argumentoimaan — toi esille tämän Islannin tilanteen. Hänhän toi sen esimerkkinä siinä, miksi islantilaisille pitäisi samat testit ja kontrollit järjestää kuin jostakin muusta maasta saapuville. Se on ihan hyvä kysymyksenasettelu, mutta itse tarkistin juuri, miten Islanti itse menettelee. Siellä on paljon tiukempi rajakontrolli kuin Suomessa. Siellä edellytetään kaikilta, mistä maasta tahansa tulevilta, ykköstesti. Siellä on sen lisäksi karanteeni. Karanteenia voi lyhentää sitten kakkostestillä. Eli he ovat pitäneet sitä hyvää tilannetta nimenomaan tällä erittäin tiukalla rajakontrollilla.

Tässä tullaan nyt siihen haasteeseen, mikä on niillä mailla — joihin Suomi lukeutuu ja Norja ja Islanti — joissa on kolme parhaiten tai alhaisimman ilmaantuvuuden maata, niin me olemme noin kuvaannollisesti tilanteessa, jossa meidän ympärillä tai vähän kauempana Etelä-Euroopassa on maita, joissa tilanne on paha. Ja nyt kysymys on juuri siitä, että millä tavalla me parhaiten pystymme suojaamaan tätä omaa hyvää tilannettamme.

Nyt kysyn ihan konkreettisesti, koska huomaan, että tässä on kokoomuslaisilla kollegoilla puheenvuoroja aika pian: helpottuuko matkailu nyt? Minä yritin itse selvittää — ajatellen vähän tämän vuoden kesää, kun tässä tulee tätä vapaa-aikaa — että menisikö Pohjois-Norjaan autoilemaan tänä kesänä, niin kuin viime kesänä tein, ja kyllä oli todella vaikeata. En pystynyt löytämään, mitkä ovat ne kriteerit ja voiko Suomesta mennä ja pitääkö minun tehdä minkälaiset testit ja niin edelleen. Ja mitä moninaisemmiksi me nyt teemme nämä eri maista tulevat eri kriteerit Euroopassa, niin sen vaikeammaksi matkailu menee. Ja sen takia tämä malli, jossa kaikilta olisi edellytetty tietyt testit maasta riippumatta, olisi ollut itse asiassa matkailun kannalta selkeämpi malli.

Tässä ihan viimeisenä kommenttina vielä: nyt minulle itselleni on epäselvää esimerkiksi se, että kun me luovumme ennakkotesteistä tietyissä maissa kokonaan, niin luovutaanko samalla siitä, että kun liikennöitsijät ovat [Puhemies koputtaa] nyt tarkastaneet vapaaehtoisesti siellä, niin ne eivät jatkossa sitten enää näissä maissa tee edes sitä vapaaehtoista tarkastusta?— Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Autto.

12.40 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Voin tässä edustajakollega Lindénille lähettää linkin Ylen juttuun, jossa he esittelivät sitä, miten Norjaan matkustaminen sujuu. Siinä oli hyvin kuvattu tätä. Ja jos ette Norjaan asti pääse, niin toivon, että pysähdytte kuitenkin Suomen Lapissa. Tarjoan kahvit kyllä tai vaikka lounaankin, kun tulette Rovaniemelle. [Aki Lindén: Kiinni veti!] — Sovitaan tämä. — Mutta tosiaan tähän sanoisin niin, että kyllähän tällainen malli, jota edellä kuvasitte, olisi toki selkeä, mutta valitettavasti se olisi malli, joka tarkoittaisi sitä, että matkailijoita ei tule. Ei kukaan lähde matkalle sanotaan nyt vaikka sitten tulevana joulukautena, jota kai nyt tässä seuraavaksi yritetään pelastaa — kyllähän tämä kesä kansainvälisen matkailunkin näkökulmasta on jo menetetty — jos todella joutuu kahteen eri testiin ja siinä välissä vielä karanteeniin. Tämä on selkeä malli, mutta se olisi kyllä suomalaisen matkailun tuhoutuminen käytännössä. [Ilmari Nurminen: Ei tämä koske joulua vaan syksyä!] Tässä mielessä on tärkeää, että tämä hallituksen maahantuloesitys on kuitenkin tullut ja että sitä nyt sitten on työstetty eduskunnassa sillä tavoin terveysturvallisuuden mahdollistavan matkailun suuntaan, että ylipäätään hallituksella on työkaluja lähteä Suomea uudelleen avaamaan. Kymmenettuhannet ihmiset ovat

kuitenkin riippuvaisia matkailun työpaikoista, ja se on ollut aivan keskeinen kasvuala Suomelle viime vuosina.

Mutta siinä mielessä voisin tässä hallitukselle antaa taas uusia työkaluja käyttöön, tai olen näistä oikeastaan tämmöisen puolentoista vuoden ajan puhunut, että kun Suomessa on ollut kaiken aikaa parempi epidemiatilanne — ja voin kyllä yhtyä siihen ajatukseen, että pyrimme pitämään sen yhdessä parempana jatkossakin — niin hallitus toisi eduskuntaan esityksiä siitä, miten tätä suomalaisten matkailua suunnattaisiin mahdollisimman paljon kotimaahan. Siinä auttaisi se, että esimerkiksi matkailun kilpailukykyä parannettaisiin vaikkapa alaan keskeisesti liittyviä arvonlisäverokantoja alentamalla. Esimerkiksi kuljetuspalvelujen, majoituspalvelujen, anniskelun arvonlisäveron alentaminen vaikkapa sinne ruokailun arvonlisäveron tasolle ja niin edelleen tekisi Suomen matkailusta kilpailukykyisemmän. Tämä tekisi kotimaanmatkailusta suomalaisten perheiden kannalta myös saavutettavampaa, koska se olisi kustannuskilpailukykyisempää, ja se olisi merkittävä signaali toimialalle siitä, että valtiovalta kokee, että matkailu- ja ravintola-ala on tärkeä osa Suomen elinkeinorakennetta tulevaisuudessakin ja valtiovalta haluaa olla sen toimintaedellytyksiä turvaamassa. Tämä parantaisi myös investointiedellytyksiä Suomeen, joten tässä mielessä toivon, että hallitus ojentaa auttavan kätensä sitten myös tätä kautta matkailuelinkeinoa kohtaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

12.43 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Tulin tänne vielä hiukan täsmentämään sitä, mitä sosiaali- ja terveysvaliokunta päätti näiden niin sanottujen vihreiden maiden osalta. Ja erityisesti edustaja Nurmisen, sosiaalidemokraattien kansanedustajan, kommenttiin täällä salissa äsken totean täällä sen, että sosiaali- ja terveysvaliokuntahan vain noudatti sitä, mitä perustuslakivaliokunta lausunnossaan totesi. Nimittäin täällä perustuslakivaliokunnan lausunnossa sivulla 4 on kohta 12, jossa todetaan näin: ”Perustuslakivaliokunta pitää kuitenkin ehdotettua sääntelyä perusoikeusrajoitusten oikeasuhtaisuuden kannalta jossain määrin ongelmallisena. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulee muuttaa sääntelyä niin, että voimakkaimmin perusoikeuksiin puuttuvat velvollisuudet kohdistuvat sellaisiin maahan tuleviin henkilöihin, joiden voidaan arvioida muodostavan suurimman riskin covid-19-tartuntojen leviämisen kannalta. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan sääntelyn oikeasuhtaisuutta voidaan parantaa esimerkiksi säätämällä laissa perussäännökset sellaisista lähtömaista, joista tuleviin matkustajiin todistus- tai testausvaatimuksia ei sovelleta. Tarkemmat säännökset tällaisista maista voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.” Ja juuri näinhän sosiaali- ja terveysvaliokunta toimi. Eli vaikka tämä ei ollut perustuslakivaliokunnalla niin sanotusti ponnen takana, niin me kuitenkin tätä sisältöä ja henkeä noudatimme. Ymmärrän, että tässä on erilaisia näkökulmia, kuinka tarkkaa syyniä kannattaa eri maiden osalta noudattaa, mutta kuten sanottua, noudatimme siis perustuslakivaliokunnan toiveita.

Mutta, arvoisa puhemies, haluaisin vielä hiukan enemmän tuoda tähän keskusteluun sitä, miten tarkka meidän perustuslaki on sen suhteen, kuka voi näitä koronatodistuksia tarkistaa. Nimittäin itse mietin lähinnä sitä, että meidän tulee kansanedustajina myöskin miettiä sitä, mikä on meidän terveydenhuoltohenkilökunnan ja ylipäätään viranomaisten järkevä resurssien suuntaamisen aste. Nimittäin omasta mielestäni ja monien meidän kokoomuslaisten mielestä järkevintä olisi ollut se, että olisi annettu liikennepalveluiden tarjoajil-

le se mahdollisuus, että he olisivat voineet tarkistaa jo lähtömaassa nämä koronatodistukset, aivan niin kuin monissa maissa tehdään ja niin kuin nyt tehdään ikään kuin vapaaehtoisuuden pohjalta jo joidenkin toimijoiden osalta. Mutta tässä oli perustuslain 124 § hyvin tiukka ensinnäkin sen suhteen, että näitä koronatodistuksia ei voida lukea matkustusasiakirjoiksi, joista liikennepalveluiden tarjoajilla olisi riittävä asiantuntemus muun muassa sen suhteen, kuinka suuren kansanterveydellisen uhan sitten aiheuttaa tällaisen todistuksen puuttuminen. Mutta toinen kysymys, minkä perustuslakivaliokunnan asiantuntijat ovat todenneet, on myöskin se, että liikennepalveluiden tarjoajilla ei ole ikään kuin oikeutta estää Suomeen pääsyä Suomen kansalaisilta eikä myöskään EU:n vapaan liikkuvuuden periaatteen mukaisesti. Eli jos tällaisia koronatodistuksia ei olisi meidän vaatimustemme mukaisesti, niin silloin liikennepalveluiden tarjoajat toimisivat tämän eurooppalaisen hengen vastaisesti, kun he estäisivät pääsyn esimerkiksi lentokoneeseen.

Mutta, arvoisa puhemies, asianhan ei tarvitse olla näin kategorinen, vaan sehän voisi tarkoittaa myöskin sitä, että liikenteenharjoittaja voisi toimittaa tiedon matkustajien koronastatuksesta terveysviranomaiselle, jolloin terveydenhuollon resursseja voitaisiin todistusten tarkastamisen sijaan kohdistaa juuri niihin toimenpiteisiin, joihin tarvitaan sitä terveydenhuollon ammattilaista, ja esimerkiksi sitten maahan tultaessa kohdentaa suoraan ne toimenpiteet niihin henkilöihin, joilta nämä dokumentit puuttuvat. Oikeastaan haluan vain herättää keskustelua siitä perustuslain 124 §:n tiukasta tulkinnasta ja kaikesta siitä, mitä tähän liittyy, siitä, kuinka järkevää se loppuviimeksi on meidän vähäisten resurssiemme suuntaamisen kannalta. Me tiedämme kaikki, että korona-aikana hoitojonot ovat kasvaneet ja moni sellainenkin, joka on hoidon tarpeessa, ei ole uskaltanut hakeutua hoitoon, ja leikkausjonot toisaalta sitten ovat kasvaneet. Me tarvitsemme ne terveydenhuollon resurssit niihin paikkoihin, joissa hoitoa tarvitaan, ja nimenomaan sitä asiantuntemusta. Itse ainakin ajattelen niin, että terveydenhuoltoviranomaisen ohjauksessa ja valvonnassa liikennepalveluiden tarjoaja varsin hyvin voisi tämän työn suorittaa. Mutta toivon todella, että seuraavissa lakiesityksissä mietitään tarkasti tätä, mikä on järkevää resurssien käyttöä meidän suomalaisten terveyden ja turvallisuuden kannalta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

12.49 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Täällä on ollut mielestäni oikein hyvä keskustelu tästä asiasta, koska täällä on tästä mietinnöstä myöskin avautunut niitä asioita, mistä on ollut ristiriitainen kanta eri ryhmillä tuolla sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, kuten esimerkiksi mediassa olemme nähneet. Mielestäni täällä on nyt avautunut tämän keskustelun kautta se, mikä siinä on hiertänyt. Minä kuitenkin olen ymmärtänyt saamieni tietojen mukaan näin, että Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on eräällä lailla siunannut tämänkin vaihtoehdon, mikä nyt on valittu, ja myöskin perustuslakivaliokunta, kuten täällä tuli esille, on tämän siunannut.

Mitä tulee sitten siihen, että kun tätä tehdään, niin nythän tässä taistelee kaksi asiaa: se, että meidän pitäisi saada taudit ja virukset pysymään pois Suomesta, ja samanaikaisesti meidän pitäisi saada avattua. Siinä on ristiriita, totta kai, mutta se on hallittavissa räätälöinnillä ja sillä, että meillä on lainsäädäntö kunnossa.

Tietenkin, kuten edustaja Lindén sanoi, se saattaa tuoda nämä ohjeistukset hyvin monimutkaisiksi. Totesitte, että olette katsonut, että jos haluaisitte mennä nyt Norjaan, niin siellä on kuulemma hankalasti kerrottu, mitä pitää olla, ja tästähän meidän pitää nyt vain ottaa

oppia. Eihän me nyt sen tähden voida laittaa joitain rajoja, että se ei ole kommunikoitavissa. Kyllähän meidän pitää sitten miettiä se viestintä, ja meillä on paljonkin viestinnän ammattilaisia siinä, miten saadaan selkeät ohjeet. Mutta olen samaa mieltä kuin edustaja Lindén, että selkeäthän niiden ohjeiden pitää olla, ja ne eivät kaikin tavoin aina sitä ole.

Mielestäni edustaja Autto toi täällä erittäin hyvin esille sen, että nyt olisi tärkeää kuitenkin se, että me saataisiin matkailua Suomeen, ja se, että Suomen hienoja seutuja hyödynnettäisiin tässä tilanteessa, kun on vaarana, että virukset leviävät sekä tänne että sitten täältä eteenpäin. Sen tähden olisi hyvä, että me huomioitaisiin tämä Suomen kaunis luonto. Edustaja Lindén sai hyviä ohjeita edustaja Autolta siitä, miksi mennä edemmäs kalaan, kun on mahdollisuus kalastaa omatkin kalat täällä Suomessa.

Joka tapauksessa hyvää keskustelua, ja mielestäni valiokunta on tehnyt perusteellista työtä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kulmuni.

12.51 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelin tätä keskustelua, niin ajattelin, että on ehkä syytä vielä käydä vähän läpi sitä tilannetta, miten tähän on tultu. On todella välttämätöntä, että tämä lakimuutos nyt saadaan, koska se tilannehan tietenkin esimerkiksi Suomen ja Ruotsin rajalla on ollut sen kaltainen, että testauspisteet ovat ruuhkautuneet, on jouduttu ostamaan yksityisiltä firmoilta lisätestikapasiteettia, ja, kuten arvaatte, se ei ole todellakaan ihan halpaa, kun sitä ostetaan, joten on erittäin tärkeää, että Suomessa nyt sitten tulee tämä mahdollisuus, että sairastettuaan tai rokotukset saatuaan, kun siitä on testitodistus olemassa, rajankäyntikin helpottuisi.

Tietenkin erittäin surullinen on se tilanne, mikä nyt Pietarissa olleiden jalkapalloturistien osalta on päässyt tapahtumaan. Kieltämättä hieman ihmetystä on herättänyt, että kun länsirajalla voidaan laittaa pakkotestaukset voimaan, niin itärajalla sitä ei saatu aikaiseksi. Toivotaan, ettei tuo deltavariantti ole päässyt laajasti leviämään Suomeen, sikäli tässä ollaan erittäin vakavan tilanteen äärellä.

Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä todeta tästä testausjärjestelystä, että Suomi aika pitkään tietenkin terveysturvallisuuden kannalta toimi hyvin ja järkevästi kunnianhimoisellakin tasolla, että me testasimme kaikki ihmiset, mutta sen sijaan, kun Ruotsi aikanaan vaati vain sitä testitodistusta, niin sehän itse asiassa heijastui siihen, että myös sitten Suomen puolella tuolla Ruotsin rajan läheisyydessä väheni se tartuntamäärä. Sikäli se, että Suomi on nyt yhteisistä varoista testannut kaikki, on ollut terveysturvallista, mutta se on johtanut tietenkin siihen, että testipaikat ovat olleet ihan todella ruuhkautuneita sen sijaan, että olisimme vain vaatineet sitä testitodistusta jo aikaisemmin.

Mitä tulee vielä talvimatkailuun, niin valitettavastihan tämä esitys ei vielä sitä tule pelastamaan. Tämä ehkä antaa jonkinlaista osviittaa, että jos kaikki menisi hyvin, niin Suomi ei vaatisi sitten sitä toista testitodistusta ihmisiltä. On tietenkin ihan selvää, että jos tulee joulumatkalle tänne kolmeksi neljäksi päivää, niin ei sitä voi olla koko matkaa karanteenissa. Mutta tämä lakihan on määräaikainen. Me emme vielä tiedä, mitä syksy tuo tullessaan. Nyt on tietenkin tärkeää, että korona ei enää nousisi tai deltavirus ei enää sitten laajenisi Suomessa, jotta todella pystyisimme joulumatkailua ja talvikautta toteuttamaan tässä maassa. Matkat tietenkin myydään jo nyt, joten siksi tämän on tärkeää olla olemassa, että on jonkinlaista ounastelua siitä, mitä Suomi tulee vaatimaan. Mutta tosiasiassa me näemme vasta sitten syksyllä, kuinka koronavirustilanne meillä on kehittynyt.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

12.54 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Vielä muutama kommentti tähän raja-HE:hen eli lakiesitykseen, jolla pyritään rajoilla estämään covid-19-viruksen ja sen erilaisten muunnosten tulemista maahan tilanteessa, jossa matkustamista aletaan vähitellen avata.

Olen aivan samaa mieltä edustaja Lindénin kanssa siitä, että varmasti olisi selkeämpää, jos kaikilla olisi sama malli, mutta ongelma on se, että se ei vain olisi käytännössä mahdollista. Jos me avaamme matkustamista yhtään tästä nykytilanteesta — tai edes nykytilanteessa — ei käytännössä ole täysin mahdollista testata ihan jokaista matkustajaa, joka tuolta läpi tulee. Tälläkin hetkellä käytännössä testataan kaikki sellaiset matkustajat, jotka tulevat ikään kuin riskimaista, ja sitten taas näistä hieman vähemmän riskin maista tulleille testejä ei määrätä. Kun tämä tilanne nyt varmasti tästä vielä vähitellen muuttuu ja elää, niin kuin tässä on moneen kertaan todettu, niin ei olisi mahdollista kohdentaa testitodistusten tarkastamista tai testausta kaikkiin niihin henkilöihin, jotka Suomeen tulevat, ja sen vuoksi tämä riskiperusteisuus on tässä aivan välttämätön muutos — valitettavasti näin. Nyt sitten se, kuinka paljon matkustajia tänne tulee, on kiinni valtioneuvoston päätöksistä, kenen tänne Suomeen sallitaan tulla eli kuinka tätä matkustamista nyt sitten lähdetään avaamaan.

Arvoisa puhemies! Vielä tästä kysymyksestä, jota edustaja Kulmunikin tässä hieman käsitteli, eli tästä Pietarin-rajasta. Siinähän kyse on siis siitä, että pakollisia testejä ei ole määrätty, ja se on epäonnistuminen ainakin omasta mielestäni. Sen lisäksi tietenkin on kyse siitä, että meillä on ollut jatkuvasti, koko ajan Suomeen lentokentältä tai rajalta tullessa vapaaehtoinen karanteeni. Kun on kyse nuorista henkilöistä, joilla on juhannusbileet tiedossa, niin varmaan jokainen meistä osaa asettua sen henkilön asemaan, joka ei välttämättä tule ajatelleeksi, minkälaista haittaa tai taudin leviämistä sitten siinä tilanteessa muille aiheuttaa. Sitten taas toisaalta tiedämme sen, kuten edustaja Autto täällä otti hyvin esiin, että jos Lappiin tulevat matkailijat olisivat karanteenissa koko sen ajan, se olisi käytännössä matkailun tuho.

Arvoisa puhemies! Sen takia itse ajattelen, että ehkäpä tähän olisi mahdollista löytää jonkunlainen välimuoto, eli ne henkilöt, jotka vaikkapa tulevat ulkomailta Lappiin, yleensä viettävät aikaa siinä samassa seurueessaan matkanjärjestäjän johdolla, ja silloin voidaan ikään kuin olla karanteenissa omassa porukassa. Siinä ollaan todennäköisesti jo matkustamisen aikana, jos jollakulla tauti sattuisi olemaan, jollain tavalla altistuttu ja niin edelleen. Ehkä tämäntyyppinen järjestely voisi olla järkevä. Suomeen tulevien suomalaisten osalta taas tietenkin toivoisi, että voisi luottaa vapaaehtoisuuteen, mutta näköjään näin ei kaikilta osin ole. Sitten taas kysymys siitä, voidaanko suomalaisia ja ulkomaalaisia kohdella tässä eri tavoin, onkin varmasti vaikeaa perustuslaillista pohdintaa.

Arvoisa puhemies! Siitä pääsen vielä siihen pohdintaan, jota tässä edustaja Kauma mielestäni hyvin ansiokkaasti kävi ja aloitti, eli siihen, kuinka pääsisimme tästä ongelmasta eteenpäin, että nyt tulkitaan niin, että liikennepalveluiden harjoittaja ei voi näitä testitodistuksia tai rokotetodistuksia katsoa ennen sinne liikennevälineeseen nousemista. Tässä ajattelen itsekin niin, että voisi olla ainakin tutkimisen arvoista se, voisiko liikennepalvelujen tarjoajan henkilökuntaan kuuluva ihminen ikään kuin digitaalisesti syöttää sen tiedon johonkin laitteeseen, mutta hän ei olisi se viranomainen, joka katsoo tai tekee niitä päätöksiä siitä, saako henkilö tulla maahan vai ei, vaan se tieto välittyisi sitten tänne Suomeen, ja sen tiedon tulkitsisi se viranomainen, jolle se kuuluu, on se sitten Rajavartiolaitoksen henkilö

tai terveydenhuollon henkilö siitä kunnasta tai sairaanhoitopiiristä, jonne tämä henkilö on tulossa. Näin vältettäisiin tämä viranomaistehtävän antaminen sinne liikennepalvelujen harjoittajalle, mikä on ilmeisesti juuri tämän perustuslain 124 §:n ongelma.

Kun nyt eurooppalaiset testitodistukset ja rokotetodistukset yleistyvät ja myös digitalisaatio tässä mielessä yleistyy eli pääsemme toivottavasti jonkunlaiseen yhteiseurooppalaiseen malliin siitä, minkätyyppisiä nämä todistukset ovat ja onko siinä jonkunlainen sähköinen QR-koodi, viivakoodi tai joku vastaava, jonka laite ikään kuin itse tulkitsee, niin tässä yhteydessä ehdottomasti toivon, että hallitus selvittää myös sitä, voisiko tässä vielä olla mahdollista esimerkiksi tulevan syksyn tai talven osalta siirtyä tämäntyyppiseen käytäntöön, jolloin vältettäisiin nämä perustuslain ongelmat. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! [Puhemies: Aika!] — Ai, loppuiko jo?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Anteeksi, 7 minuuttia, joo.

Kiitos, arvoisa puhemies! Näin arvelinkin, kun ei vielä vilkkunut tuossa.

Vielä yksi kysymys, jonka oikeastaan tuossa edustaja Löfström otti esille, jota nyt poikkeuksena ei valitettavasti mainita tässä lakiesityksessä ja joka kuitenkin oli myös viime kesän osalta voimassa, on huviveneilijät. Nyt toivotaan niin, että näitä pakollisia terveystarkastuksia tai todistuksen katsomisia ei kuitenkaan kohdennettaisi huviveneilijöihin, etteivät vaikkapa Tullin veneet lähtisi tuolla jahtaamaan Virosta tai Ruotsista tulevia veneitä sen sijaan, että kohdennettaisiin resurssit aidosti sinne, missä sitä tulijamassaa on, kuten vaikkapa Pietarista tuleviin jalkapalloturisteihin ja siellä todistusten ja testien tekemiseen, mikä olisi huomattavasti järkevämpää. Ymmärsin niin, että tämänkin lain nojalla on edelleen mahdollista päästää huviveneilijät pälkähästä, niin sanotusti, ja antaa heidän tulla. Käytännössähän tilanne on se, että jos esimerkiksi Ruotsista tullaan huviveneellä Ahvenanmaalle tai Suomen mantereelle, ei tarvitse näyttää minkäänlaisia matkustusasiakirjoja eikä mitään muitakaan todistuksia. Siellä vain liikutaan täysin vapaasti. Sama koskee kaikkia muitakin Schengen-maita. Tilanne on tietysti eri, jos saavutaan vaikkapa Venäjältä, josta tarvitaan sitten viisumi tänne tullessa, ja silloin on myös luontevaa, että kohdennetaan ihan samoja muitakin vaatimuksia näihin henkilöihin sieltä tullessa, mutta tämä poikkeus toivottavasti vielä jollain tavoin on huomioitavissa, vaikka sitä tässä lakiesityksessä ei mainitakaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, ja anteeksi hätäily. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

13.01 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Raja-HE on tänään käsittelyssä, ja voisi sanoa, että hyvä, että lopultakin. Ensinhän näytti, että tämä Sanna Marinin vasemmistohallitus ei saa rajoja kiinni, ja nyt näyttää siltä, että vasemmistohallitus ei saa rajoja auki koronaturvallisesti.

Tässä edellä muun muassa edustaja Autto käytti hyvän puheenvuoron tästä matkailun näkökulmasta, ja palaan siihen muutamalla sanalla kohta.

Myös edustaja Kauma hetki sitten kuvasi tätä tilannetta, jossa sosiaali- ja terveysvaliokunta toimi näiden vihreiden maiden osalta, ja muun muassa sitä, miten perustuslakivaliokunta oli nostanut tätä kysymystä esille. Haluankin antaa kiitosta Sanna Marinin hallitukselle ja keskustalaiselle sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Lohelle siitä, että

valiokunta teki sitä työtä, mikä valiokunnalle kuuluu, teki sen työn, mikä eduskunnalle kuuluu, käytti sitä valtaa, mikä eduskunnalle kuuluu. Valta kuuluu Suomen eduskunnalle eikä yhdelle ministerille tai ministeriölle taikka yhdelle tai kahdelle virkamiehelle. Eduskunnan tehtävä on säätää lakia ja käyttää sitä valtaa. Kiitos tästä keskustalle, että olette puolustaneet tätä eduskunnan asemaa hyvällä tavalla puheenjohtaja Lohen johdolla.

Tässä edellä on puhuttu koronatodistuksesta ja koronapassista. Kokoomus on pitänyt niitä esillä hyvin pitkään. Niitä olisi ollut hyvin aikaa tehdä kaikessa rauhassa jo viime kesänä, viime syksynä, valmistautua siihen tilanteeseen, kun tiedettiin, että sieltä tulee toinen aalto, ja tiedettiin, että sen jälkeen päästään uudelleen avaamaan. Olisi voitu tehdä rauhassa hyvä järjestelmä, sellainen, että olisimme voineet avata tätä matkailua ja Suomeen tuloa koronaturvallisesti. Sehän koskee myös tapahtumia, joista vasemmistohallitusta on tietysti kulttuuriväki ihan aiheellisesti röykyttänyt oikein kunnolla.

Autto nosti esille tärkeitä huomioita matkailun pelastamiseksi, ja niihin yhtyi myös keskustan edustaja Kulmuni hetki sitten. Olen teidän kanssanne kyllä hyvin samaa mieltä. Meidän pitää pystyä ottamaan se oma osuutemme tästä patoutuneesta ihmisten matkailutarpeesta ja -halusta. Sen takia meidän kannattaa olla tässä etunojassa, mutta toki niin, että se tehdään koronaturvallisesti. Silloin tietysti tullaan siihen tilanteeseen, että jos meillä esitetään toimenpiteitä, jotka ovat kohtuuttomia ja vievät kohtuuttomasti resursseja, niin mitä merkitystä näillä toimilla on, jos sitten tilanteissa, jollainen nähtiin esimerkiksi itärajalla, toimitaan niin kuin toimittiin. Olisin odottanut, että terveydestä vastaava ministeri, ministeri Krista Kiuru olisi ollut vastaamassa täällä eduskunnassa ja kertomassa, miten näin pääsi tapahtumaan. On täysin vastuutonta, että se raja avattiin ja annettiin tämän deltavariantin tulla yli näiden matkustajien toimesta. Ymmärtääkseni siellä olisi voitu nämä toimenpiteet toteuttaa. Se olisi vienyt jonkun verran aikaa, kun siihen ei hallitus ollut valmistautunut viranomaisten kanssa, mitä toki itse ihmettelen, kun kerran sekin oli täysin tiedossa, minä päivänä sinne ollaan menossa, kun sinne kerran annettiin mennä, ja yhtä hyvin tiedettiin, että ei kukaan halua Venäjälle jäädä, että sieltä tullaan myös takaisin, ja siitä huolimatta tilanteen annettiin mennä tämänlaiseksi.

Olisin odottanut, arvoisa puhemies, että terveysministeri Krista Kiuru olisi ollut täällä tänään paikalla, kun tästä rajaturvallisuudesta puhutaan, kantamassa vastuuta siitä tapahtumasta, mikä itärajallakin tapahtui, kun kerran on täysin mahdollista, että tämä deltavariantti leviää sillä tavalla, että tämänkin kesän tapahtumia ollaan sulkemassa. Se tarkoittaa jälleen isoa laskua suomalaisille työntekijöille, suomalaisille yrityksille ja suomalaisille veronmaksajille, jos tämäkin kesä tämän, voisi sanoa, kertakaikkisen hölmöilyn takia joudutaan vielä laittamaan kiinni. Tässähän päävastuu on tietysti yksilöillä, jotka ovat sinne menneet, mutta kyllä yksilöiden, suomalaisten, pitää voida luottaa siihen, että viranomaiset toimivat heille annetuilla ohjeilla. Sen takia olisin odottanut, että ministeri Kiuru olisi ollut kantamassa vastuuta tästäkin tapahtumasta täällä. Tuntuu, että silloin kun niitä onnistumisia tapahtuu, niin silloin kyllä ollaan mielellään niistä puhumassa, mutta silloin kun tapahtuu tämäntyyppisiä erittäin ikäviä ja valitettavia tapahtumia, niin silloin mielellään katsotaan vain eteenpäin. Pitäisi uskaltaa katsoa taaksepäinkin ja ottaa myös niistä opiksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

13.07 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Ihan muutama kommentti tähän käytyyn keskusteluun:

Ensimmäisenä se, että kiinnitän huomiota siihen — joku muukin on siihen jo täällä kiinnittänyt huomiota — että tässä 2 momentissa, joka nyt lisättiin 16 c §:ään ja jossa me arvioimme näitä alueita sitten myöhemmin asetuksella, se sanamuoto menee näin: ”jossa covid-19-taudin ilmaantuvuus tai muuntuneen viruksen yleisyys ei aiheuta erityistä epidemian leviämisen riskiä”. Siinä ei voi siis jatkossa katsoa vain sitä ilmaantuvuuslukua, vaan täytyy olla tieto siellä maassa tämän virusvariantin aiheuttamasta riskistä ja sen aiheuttamasta riskistä sitten tuoda sitä matkailijoiden mukana Suomeen.

Toinen kommentti liittyy siihen, että olen aivan selkeästi ymmärtänyt sen, mitä edustaja Multala tuossa äsken vähän aikaa sitten toi esille, että toki työ siellä lentokentillä ja muualla rajoilla vähenee niin sanottujen vihreiden maiden osalta, mutta se työ, joka nyt muuttuu työksi tarkastaa ennakkotodistuksen sijasta, onko saanut yhden rokotuksen, on todennäköisesti minuuttimäärältään jokseenkin samanlainen, ja näiltä osin se ei vähene, eli sitä jää sinne aika paljon.

Edustaja Kauma minusta aivan hyvin ja oikein nosti esille ja referoi perustuslakivaliokunnan kannanotot. Itse laskin, että perustuslakivaliokunta otti kymmeneen asiaan kantaa. Yhden, tämän voimassaolon, se laittoi niin sanotusti ponnen taakse, ja sitten ehkä toiseksi voimakkain kannanotto liittyy juuri tähän maiden riskiperusteisuuteen, ja sitten siellä oli monia muita havaintoja. Toivon, että ette ymmärrä minua väärin, sillä tarkoitukseni ei ole sanoilla kikkailla, mutta kun se perustuslakivaliokunnan sanamuoto oli, että riskimaihin tulisi kohdistaa voimakkaampia toimenpiteitä, niin minä jotenkin miellän sen itse niin, että kun pohjassa on hallituksen esitys ja sitten sanotaan, että riskimaihin tulisi kohdistaa voimakkaampia toimenpiteitä, niin sitten pitäisi itse asiassa hakea, mitä ne sellaiset voimakkaammat toimenpiteet olisivat siihen lähtötilanteeseen verrattuna. Nythän tämä asia ratkaistiin niin, niin kuin sitten PeV itse esimerkinomaisesti suosittikin, että lievennettiin niitä toimenpiteitä ei-riskimaiden osalta. Se on varmasti ihan yhtenevää sen kanssa, että silloinkin jää riskimaihin voimakkaammat toimenpiteet, mutta niitä ei varsinaisesti muutettu voimakkaammiksi. Tämä voi kuulostaa kovin nyt niin kuin fraseologialta, mutta tämmöiseen siinä yhteydessä itse kiinnitin huomiota.

Mitä tuli tuohon äskeiseen Heinosen puheenvuoroon, niin voi tuota populismin riemuvoittoa, kun sekin on Krista Kiurun vika, [Puhemies koputtaa] että jotkut menevät hölmöilemään itärajan taakse.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

13.10 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Otan tähän keskusteluun vielä nämä sähköiset työvälineet eli maahantuloilmoituksen sovellutuksen käyttöönoton, joka on Suomessa viivästynyt. Eli Suomessahan olisi jo olemassa sovellus Finentry, jos se otettaisiin valtakunnalliseen käyttöön, mutta siihen tarvittaisiin ministeriön vahvaa ohjausta. Euroopassa on esimerkiksi EU:n digital passenger locator form, joka on ainakin Saksassa, Belgiassa ja Italiassa. Näillä apuvälineillä voitaisiin sujuvoittaa maahantuloprosessia ja vähentää myöskin henkilötyövoiman tarvetta rajoilla. Ja tämä on ihan ensiarvoisen tärkeää, jotta me pystytään kohdentamaan resursseja oikealla tavalla.

Edustaja Lindén nosti täällä esille PeVin riskinarvion. Kyllä PeVikin varmasti on arvioinut sitä, että pitää pystyä varmistamaan lakisääteiset palvelut, ja ymmärtänyt sen, että jos ne kaikki resurssit laitetaan sinne rajoille, niin me vaarannetaan toisaalta myöskin sitten meidän lakisääteisiä palveluitamme. Mutta yhtenäiset käytännöt on tarpeen saada koko

Suomeen kaikille rajoille, ettei käy niin kuin siellä itärajalla, että sitten sieltä pääsee joltain raja-asemalta livahtamaan merkittäviäkin riskitekijöitä läpi — eli samat ohjeet. Ei voida lähteä myöskään kiertämään raja-asemia sen mukaan, mistä pääsee helpommin läpi.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän loppuun otan esille tämän aikataulun. Meillä on nyt viimeinen viikko ennen kesätaukoa. Tätä rajaesitystä on odotettu jo pitkään, monta kuukautta, ja nyt me tässä viimeisellä viikolla sitten väännetään tätä. Valiokunnat ovat joutuneet tekemään tätä hyvin kireässä aikataulussa, ja on monia asioita, joita ehkä haluttaisiinkin lisää selvittää ja arvioida, mutta aikataulu ei vain sitä salli. Hallintovaliokunta totesi, että tartuntatautilain muuttamista koskevia hallituksen esityksiä, joissa on ollut paljon oikeudellisia ja käytännön soveltamista koskevia sekä muita selvitettäviä kysymyksiä, on annettu kiireellisinä eduskunnalle toistuvasti. Perusteluina on myös toistuvasti viitattu covid-19-epidemian torjuntaan ja taudin leviämisen estämiseen. Hallintovaliokunnan mukaan hallituksen esitykset olisi kyettävä antamaan eduskunnalle, etenkin kun valmisteluun on ollut käytettävissä kohtuullinen aika, siten, että eduskunnan valiokunnilla on asianmukaiset edellytykset käsitellä lakiehdotukset kunnolla eduskunnan tavanomaisessa istuntoaikataulussa. Voin yhtyä erittäin hyvin tähän hallintovaliokunnan näkemykseen. Kyllä valiokunnalla [Puhemies koputtaa] pitää olla riittävä aika, joten ministeriössä pitää saada nopeammin näitä esityksiä eduskuntaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 105/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.